Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 5 (1144) ГОД XXIII БЕЛАСТОК 29 СТУДЗЕНЯ 1978 г. ЦАНА 60 гр.

Гутарка дзядзькі Максіма

ДОБРА... КАБ ЛЕПШ

Ад самай раніцы сабраліся мы ля тэлевізара, каб выслухаць прамову Эдварда Герка, з якой ён ад імя Палітбюро Цэнтральнага Камітэта партыі выступіў у час другой краёвай канферэнцыі ПАРП.

Шчыра, проста па-бацькоўску падводзіў ён вынікі штодзённай, карпатлівай нашай працы. Праўда, сцвярджаў ён, што не ўсё нам удалося так, як мы гэтага спадзяваліся, бо не жывем мы адны ў свеце, бо не маем уплыву на пагоду, бо жыццё заўсёды бывае болей складанае, чымсьці гэта здаецца найбольш разумным людзям, якія плануюць развіццё нашай гаспадаркі.

Але хопіць аб цяжкасцях! Гэтыя два гады, вынікі якіх падводзіў Эдвард Герэк, былі запоўнены гістарычнымі заваяваннямі. Распачаў працу гігант металургічнай прамысловасці — гута „Катовіцы“, многія іншыя металургічныя заводы прайшлі грунтоўную абноўку, у Глогаве распачаў працу другі камбінат для перапрацоўкі меднай руды...

— Кінь ты гэтыя гуты! — спыніў мяне Сямён. — Я звычайныя вілы для гною не заўсёды магу купіць, а ты мне пра гэтыя...

Патлядзеў я на яго і хацеў ужо сказаць, што дурны ён як варона, бо далей уласнага носа нічога ўжо не бачыць, але замест лаяць запытаў:

— А сыны твае дзе? Дзе працуюць? Дзе жывуць?

— То ж сам ведаеш, што адзін у Беластоку, а другі на Шлёнску.

— І пэўна ў новенькіх кватэрах?

— А то ж як!

— Бачыш, а ты тут мне пра вілы. Пройдзе год, і мы забудзем пра дробязі, якія нам зараз дакучаюць. Дробязі забудзем, але звыш паўмільёна сем'яў, якія за гэты час справілі наваселле, не забудуць сваёй радасці. Будуць памятаць свой першы дзень на працы мільён дзвесце тысяч дзяўчат і юнакоў. І таму так важны ўсе гэтыя фабрыкі і гуты, і чыгункі, і шахты, і ўсё... ўсё іншае.

І таму неяк мне і сумна, і крыху сорамна, што адстае наша сельская гаспадарка. З прамовы таварыша Герка вынікае, што сяляне, значыць усе мы разам, далі дзяржаве на тры з палавінаю працэнта менш сельскагаспадарчых прадуктаў, як два гады таму назад. Чаму?

Пэўна, трэба абсеяць кожную дзялянку зямлі, трэба ўгнаіць і скасіць кожны кусочак сенажаці. Гэта само сабой разумеецца. Але тады... такая ў мяне ўзнікае думка, каб кожны з нас дадаткова аставіў для далейшай гадоўлі хаця б па аднаму цяляці, па аднаму парсюку...

І яшчэ адно. Гэта праўда, што цяпер у многіх нашых вёсках асталіся, як кажуць, дзед ды баба — амаль адны пенсіянеры. Людзі гэта не надта ж патрабавальныя, хопіць ім тых грошай, што прыносіць ім кожны месяц пісьманосец. Яны аднак, маюць хлявы, клуні... Маюць шмат часу. Чаму ж гэтым пенсіянерам не даць дадатковы карысны занятак? Карысны для іх і для дзяржавы. Хай яны ў сваіх хлявах і клунях гадуюць цялят, хай кормяць свіней! Толькі трэба стварыць дзеля гэтага спрыяльныя ўмовы. Здаецца мне, што найлепшым арганізатарам гэтай справы маглі б быць спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў. Як вы думаеце? Бо абыякавымі нам нельга аставацца. Нам неабходна адгукнуцца канкрэтнымі вынікамі сваёй працы, каб не толькі было добра, каб было яшчэ лепш...

Максім Нурэцкі

Максім Бручка паказвае аздабленні вокнаў і ганка.

Карункі Максіма Бручкі

Максім Бручка з Плёсак (гміна Бельск) — здольны і спрактыкаваны столяр. Рамяству гэтаму прысвяціў ён многа гадоў свайго жыцця. Будаваў хаты, рабіў дзверы, вокны. Але найбольш ён вядомы з-за драўляных аздабленняў на вуглы і вокны дамоў і на ганкі. Прыгожа аздобіў ён свой дом. Колькі тут усялякіх надваконнікаў і навугольнікаў і якія прыгожыя яны! Многа іх зрабіў Максім Бручка і суседзям і жыхарам з іншых вёсак. Да яго наведваліся нават этнографы з Лодзі. Бралі разрысоўкі і гатовыя аздабленні ў музей. Ім вельмі спадабалася іх арыгінальнасць, прастата і прыгажосць.

Максім Бручка ахвотна паказваў, як робіць гэтыя „карункі“ для ўпрыгожвання дамоў. Паказаў нам свае новыя ўзоры з самым розным арнаментам. Імі можна захапляцца!

Жыхар Плёсак вядзе звыш 8-гектаровую гаспадарку. Сталяркай найбольш займаецца зімою. Заказаў хапае: і на будаўнічую сталярку, і на драўляныя аздабленні вакон і ганкаў.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

Хата Максіма Бручкі.

Новыя вершы

Я З ПУШЧЫ...

Я з пушчы прыйшоў,
пушчанец,
Ад сосен сваіх, ад бяроз.
Прынёс за спіною не ранец,
А ранак сунічны прынёс.
Паветра мядовасці весняй
Агучыў сасновай струной.
Усё тут, ад хлеба да песні,
Ад вечнае пушчы са мной.
Дрымотна зімою у пушчы.
Чакаеш з відна да відна,
Як з лёдавага скалярушча
Праклюнецца зябка вясна.
Тады лугавінаю боса
Трава пабяжыць за табой.
Тады аднаго толькі бойся —
Зязюлі тутэйшай, скупой.
А каб зразумець канчаткова
Пушчанскую нашу душу,
З той казкі зялёнай
вясновай
У лета я восень прашу:
Багатай парой прадзімнаю
І сейбіты, і вазакі
У кірмашовым прэзідыуме
Сядзяць сабе, як казакі.
У кошыках,
кадзях,
вязанках
Пушчанскія млеюць дары.
Вясёла, каліна-пушчанка,
Цыганскай зарою гары!
Я з пушчы прыйшоў,
пушчанец,
Ад сосен сваіх і бяроз,
Прынёс за спіною не ранец,
А ранак сунічны прынёс.
Мой ранак заўсёды са мною,
У горадзе я не ў гасцях.
Крыляе, шуміць за спіною
Зялёная пушча,
як сцяг.

Казімір Камейша

Ян Пуль з Крынак і яго кажуховыя іконы — гэта ўжо легенда, хоць яму, стройнаму і сімпатычнаму мужчыну, яшчэ далёка да сарака. Жыхары Крынак нават звыкліся з разваліcтымі кадзілакамі і мерседэсамі, што намагаюцца праціснуцца вузенькімі ды калдобістымі вулачкамі мястэчка да дома, дзе жыве мастак. Не затрымоўваюцца людзі, калі бачаць, як на яго падворак уліваецца натоўп некалькіх дзесяткаў экскурсантаў. Не здзіўляюцца таксама, як бачаць там абвешаных фотаапаратамі ды магнітафонамі журналістаў, што бясконца абпстрыкваюць сваімі пентаконамі ці лейкамі занятага працай пана Яся або падсоўваюць яму пад нос мікрафоны, каб барані божа не выраніць ні адзінага яго слова. І вядома, як то бывае заўсёды між людзьмі: адны ганарацца сваім земляком, другія зайздросным вокам глядзяць на арэол славы вакол яго асобы.

ПОШУКІ І ЗДЗЯЙСНЕННІ

Дарога да славы была пакручастая. Хоць у сям'і было чацвёра малалетніх дзяцей, бацька пакінуў іх і выехаў у Саколку. Таму калі Я. Пуль успамінае сваё дзяцінства, то перш за ўсё перад яго вачыма ўсплывае вобраз загнанай горам маці, якая ў тыя цяжкія пасляваенныя гады цэлы дзень працавала ў гарбарні, каб зарабіць усяго на бохан хлеба. Прыносіла яго надвячоркам, клала на расхістаны стол і дзяліла накрыж для іх галодных чацвярых, а сабе пакідала нейкі там тоненькі акрайчык. Пра што-небудзь да гэтага сухога хлеба не магло быць і мовы. Нікому з дзяцей не трэба было тлумачыць, што ў жыцці яны могуць абаперціся толькі на саміх сябе. І гэтая апора аказалася самай надзейнай. Сёння сястра мастака, Ядвіга, працуе настаўніцай у Саколцы. Брат Вацлаў узначальвае ў Крынках аб'яднанне некалькіх сялян, што спецыялізуецца ў вырошчванні збожжа, у мінулым годзе яны даставілі дзяржаве 15 працэнтаў усяе колькасці ячменю, купленай у гміне. Брат, Мар'ян жыве на Шлёнску, ён — інжынер, у асноўным

(Працяг на стар. 4)

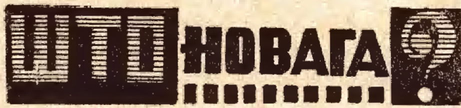

БАГАДЗЕЛЬНЯ НАЦЫІ

У Заходнім Берліне ў гэтым навучальным годзе ўпершыню селі за парты больш як 18 тысяч дзяцей. Што чакае іх пасля заканчэння школы, нікому не вядома. Такі песімістычны вывад вымушаны зрабіць тыя, хто вывучае становішча выпускнікоў заходнеберлінскіх школ.

У Заходнім Берліне не хапае 1500 вучнёўскіх месцаў, каб даць выпускнікам гэтага года прафесіянальную падрыхтоўку. Вось і атрымліваецца, што толькі за адзін год беспрацоўе сярод моладзі павялічылася на 44,8 працэнта, г.зн. амаль падвоілася.

Не выпадковы такі песімістычны вывад ведамства па прагназіраванню занятасці. Нізкі ўзровень адукацыі большай часткі тых, хто закончыў школу, пазбаўляе іх якой-небудзь магчымасці „выбіцца ў людзі“. Існуючая ў Заходнім Берліне сістэма адукацыі з'яўляецца непераадольнай перашкодай для атрымання паўнацэннай адукацыі дзецьмі рабочых.

„Пачатковую школу“, якая складаецца з шасці класаў, наведваюць у Заходнім Берліне ўсе дзеці ва ўзросце ад 6 да 12 гадоў. Але затым пачынаецца іх падзел на тры тыпы нераўнацэнных навучальных установ. Больш як палавіна з іх наведвае асноўную школу, навучанне ў якой заканчваецца дзевятым класам. Невялікая частка (прыкладна 30-35 працэнтаў) вучыцца яшчэ адзін год у рэальнай школе. І толькі 10 працэнтаў заходнегерманскіх школьнікаў заканчваюць гімназію (з 7-га па 13-ы клас) і атрымліваюць права вучыцца ва універсітэце.

Такое драбленне навучальных устаноў не адпавядае зафіксаванаму ў канстытуцыі праву кожнага на атрыманне адукацыі. Сістэма асветы ў Заходнім Берліне кіруецца толькі інтарэсамі буйнага капіталу.

Ханс Хёпнер, галоўны рэдактар „Шпандаўэр фольксблат“, які выходзіць у Заходнім Берліне, назваў апублікаваныя ў сувязі з пачаткам навучальнага года лічбы размеркавання школьнікаў па тыпах навучальных установ „сумнымі“. Паводле яго слоў, „вяршыню піраміды“ адукацыі па-ранейшаму ў ярка выражанай дыспрапорцыі ўтвараюць дзеці, бацькі якіх з'яўляюцца чыноўнікамі высокіх і вышэйшых інстанцый, дзеці кіруючых асоб і прадстаўнікоў свабодных прафесій, у той час як дзеці рабочых прадстаўлены тут — у параўнанні з пачатковай школай — зусім нязначнай колькасцю. Затое яны складаюць большасць вучняў рэальнай і асабліва асноўнай школы“.

Менавіта гэтыя школы найбольш дрэнна абсталяваны і пазбаўлены самага неабходнага.

Эрых Фрыстэр, старшыня прафсаюза работнікаў асветы і навукі ў Аб'яднанні нямецкіх прафсаюзаў, сказаў: „Нашы пачатковыя школы — гэта антыканстытуцыйныя ўстановы. Класы занадта вялікія, памяшканні занадта маленькія, а настаўнікі недастаткова адукаваныя. Толькі цынікі могуць сцвярджаць, што ў нашых пачатковых школах асоба можа свабодна развівацца“. Вось і прыклеілася да гэтых школ жорсткая назва „багадзельня нацыі“.

Многія маладыя людзі вымушаны два-тры гады чакаць, пакуль перад імі расчыняцца дзверы універсітэта. І, нарэшце, той, хто пераадолеў усе гэтыя перашкоды і атрымаў дыплом аб заканчэнні універсітэта, зусім не мае ўпэўненасці, што будзе працаваць па сваёй спецыяльнасці. У адным толькі Заходнім Берліне не маюць работы 400 настаўнікаў — выпускнікоў педагагічных інстытутаў і нават універсітэта. Яны адносяцца да так званага „акадэмічнага пралетарыяту“.

П. Б.

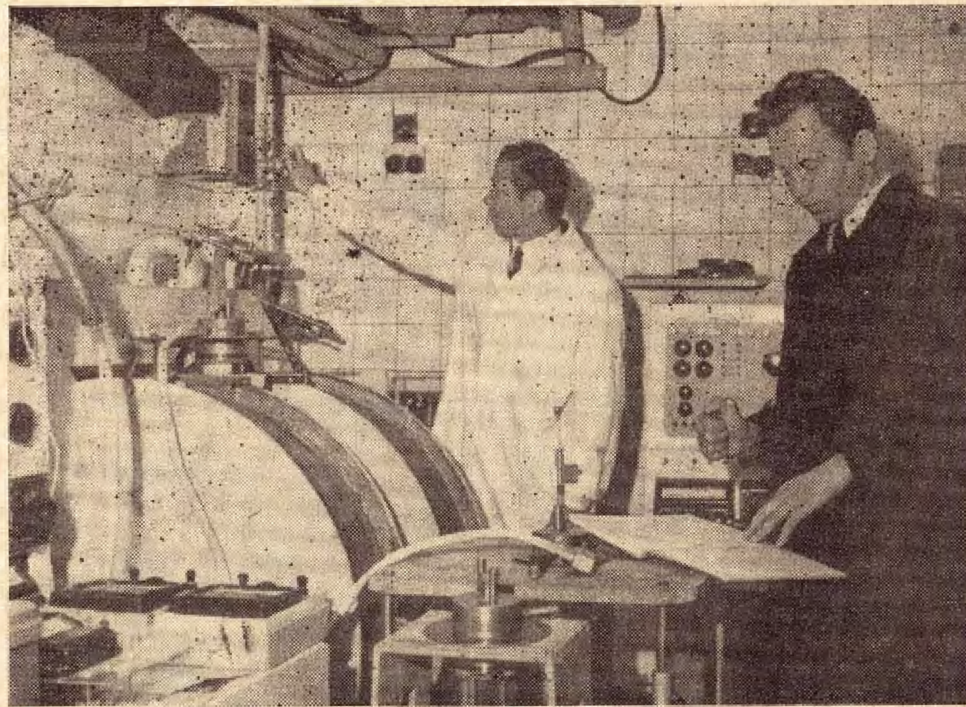

У лабараторыі нізкіх тэмператур і магутных магнітных палёў Інстытута фізікі Акадэміі навук БССР.
Фота з архіву „Нівы“.

Панарама беларускай навукі

У днях ад 15 снежня 1977 года да 6 студзеня 1978 года ў зале Дома савецкай навукі і культуры ў Варшаве экспанавалася першая самастойная беларуская выстаўка за рубяжом пад загалоўкам „Навука ў БССР“, арганізаваная Акадэміяй навук БССР, Галоўным праўленнем ТППР і Домам Савецкай навукі і культуры ў Варшаве.

Гэтая надзвычай цікавая экспазіцыя прадстаўляла дасягненні навукі Савецкай Беларусі ў 60-ую гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

На выстаўцы экспанаваліся працы беларускіх вучоных 27 навукова-даследчых інстытутаў пяці аддзяленняў Акадэміі навук БССР, а таксама апаратура з розных галін навукі і тэхнікі.

Прадстаўленыя на выстаўцы планшы інфармавалі наведвальнікаў, што ў Акадэміі навук БССР працуе звыш 14 тысяч асоб, сярод якіх каля 190 дактароў і звыш 1 400 кандыдатаў навук, 59 акадэмікаў і 77 членаў-карэспандэнтаў, 4 лаўрэаты Ленінскай прэміі, 27 лаўрэатаў Дзяржаўнай прэміі СССР, 56 лаўрэатаў Дзяржаўнай прэміі БССР. 15 маладых вучоных удастоены прэміі Ленінскага камсамола.

Вучоныя Акадэміі навук БССР з'яўляюцца аўтарамі каля 3300 вынаходстваў. Невялікая іх частка — 160 экспанатаў і дакументаў увайшлі ў экспазіцыю выстаўкі, якая з'яўлялася своеасаблівым прызнаннем заслуг беларускіх вучоных у развіцці даследаванняў у квантавай электроніцы, спектаскапіі, люмінесцэнцыі, ядзернай энергетыцы, кібернетыцы, вылічальнай тэхніцы, цепла-масаабмене, прыборабудаванні і іншых галінах.

Інстытут фізікі цвёрдага цела і паўправаднікоў прадставіў на выстаўцы новыя штучныя крышталі-датчыкі, якія рэзка мяняюць свае ўласцівасці пры найменшым змяненні тэмпературы. Прадставіў ён таксама будаўнічыя матэрыялы, раўнамерна аплаўленыя каляровай плазмай. Вялікае зацікаўленне наведвальнікаў выклікалі інструменты з новага звышцвёрдага матэрыялу „Белбор“.

Інстытут тэхнічнай кібернетыкі паказаў на выстаўцы найскладанейшае аптычнае прыстасаванне для счытвання графічнай інфармацыі „Фатон 3“.

Фізіка-тэхнічны інстытут экспанаваў апаратуру для ратацыйнага рэзання металаў.

Інстытут агульнай і неарганічнай хіміі супольна з беларускім навукова-даследчым інстытутам пераліванне крыві паказаў новы спосаб стабілізацыі крыві, які выключае ўвядзенне ў кроў пастаронніх якасцей.

Інстытутам абмену цяпла і матэрыі прадстаўлены высока-эфектыўны цеплаабменнік для пастэрызацыі прадуктаў харчавання, а таксама спосаб для тэрмадыфузійнага раздзялення вадкіх сумясей вуглевадародаў.

Інстытут торфу прадставіў комплексныя грануліраваныя ўтнаенні, атрыманыя на аснове торфу.

Беларускія генетыкі паказалі новыя гатункі раслін, выведзеныя ў лабараторыі эксперыментальнага мутагенеза пры дапамозе адпаведнага напраменьвання. Новыя гатункі раслін атрымалі залатыя і сярэбраныя медалі на выстаўках за граніцай.

Інстытут мовазнаўства прадставіў „Дыялектычны атлас беларускай мовы“ і „Лінгвістычную геаграфію і групіроўку беларускіх гаворак“, а таксама розныя мовазнаўчыя слоўнікі.

Падчас экспазіцыі выстаўкі навуковыя працаўнікі Савецкай Беларусі выступілі з дакладамі:

— акадэмік В. А. Белы, віцэ-прэзідэнт Акадэміі навук БССР — „Дасягненні навуковых працаўнікоў Беларусі ў 60-ую гадавіну Вялікага Кастрычніка“.

— кіраўнік аддзялення спецыяльнага канструктарскага бюро Інстытута перамены цяпла і матэрыі В. А. Нямковіч — „Згаранне газавага топліва ў кіпячым слаі“;

— навуковы працаўнік Інстытута фізікі Ул. Ул. Панцялееў — „Выкарыстанне ласераў у спектральна-атамным аналізе“;

— навуковы працаўнік Інстытута палімерычных сувязей В. Т. Карэцкі — „Палімеры ў будаўніцтве сельгасмашын“.

Многія наведвальнікі выстаўкі ў сваіх допісах у памятнай кніжцы згодна сцвярджалі, што вельмі шкада, што такая надзвычай цікавая выстаўка дасягненняў беларускіх вучоных не экспанавалася ў іншых гарадах Польшчы.

Віктар Швед

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

НЕЗВЫЧАЙНЫ ДОМ

У новым жылым раёне Мінска — Серабранцы пабудаваны дзевяціпавярховы дом, які знешне нічым не адрозніваецца ад іншых. Аднак ён цікавы тым, што ў яго каркасе ўманціраваны калоны з высокатрывалага бетону. Яны дазволілі знізіць вагу дома і напалавіну скараціць расход жалезнай арматуры.

Гэты высокатрывалы бетон знаходзіць усё больш шырокае выкарыстанне. Зробленыя з яго апорныя калоны могуць прымяняцца пры ўзвядзенні шматпавярховых будынкаў. Важна таксама і тое, што такі матэрыял дазваляе знаходзіць цікавыя архітэктурна-планіровачныя рашэнні, зніжае кошт будаўніцтва.

Гаспадары ўласнага лёсу ● Дні і гады Валянціны Сідарук з Войшак ● Вынікі конкурсу „Карэспандэнт года“ ● Сталінградская перамога ● М. Арол — нашаніўскі пясняр Беласточчыны ● Гаспадыні Бельскай гміны ● Весткі з Васількова, Катлоўкі, Бельска, Супраслі, Беластока ● Веснавыя жаночыя курткі ● Калі сняцца завяўшыя грыбы ● Кастусь шукае самагон ● Танга „Czarny czar“.

Sobota 28 I — 9.00 Teleferie. 13.40 Program dnia. 13.45 Dziennik. 13.55 Obiektyw. 14.10 Radzimy rolnikom. 14.25 Dla dzieci. 14.55 Styczeń — kalendarz przyr. 15.35 Sport. 16.15 Latarnia czarnoksięska. 16.45 Martwy pejzaż — węg. dramat obycz. 18.15 Teleturniej. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 20.30 Cygan — fr. dramat sens. 22.15 Dziennik. 22.30 Kalejdoskop z O. Berti. 24.00 Kino Nocne.

Niedziela 29 I — 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Wielkie Polskie Bitwy: Raszyn — film dok. 11.45 Dziennik. 12.00 Rolnicze rozmowy. 12.30 Tylko w Niedzielę. — 19.00 Wieczorynka. — 19.30 Dziennik. — 20.30 Czterdziestolatek — serial.

Poniedziałek 30 I — 9.00 Teleferie. 14.55 Program dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT (filozofia). 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dla dzieci: Fest. Widowisk Lalk. M. Wojtyszko „Trzynaste pióro Eufemii". 17.20 Sport. 18.10 Saga rodu Peliserów — ser. ang. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr. TV. „Niespodzianka". 21.35 Film dok. 22.15 Program rozrywkowy. 22.40 Dziennik. 23.10 Camerata. 23.40 Sygnały filmowe.

Wtorek 31 I — 9.00 Teleferie. 14.55 Program dnia. 15.00 Melodie. 15.30 Kto czyta nie błądzi. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Studio Mł. 17.10 Przed Opolem — pr. rozr. 17.40 Interstudio. 18.10 Świat, który nie może zaginąć — film przyr. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Jak cudne są wspomnienia — serial. 21.30 Świadkowie. 21.50 Sport. 22.40 Dziennik. 22.55 Magazyn Teatralny.

Środa 1 II — 9.00 Teleferie. 12.45 RTSS: J. pol. (39). 13.25 Mat. (46). 14.20 Program dnia. 14.25 Sport. 15.00 Melodie. 15.30 NURT (naucz. pocz.). 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Fest. Widowisk Lalk. „Królowa śniegu". 17.25 Los. Małego Lot. 17.40 Sport. 17.50 Myśliwska komedia — fab. film NRD. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Gang Olsena — kom. krym, duńsko-nor. 21.55 Sygnały filmowe. 22.25 Dziennik. 22.40 Sport.

Czwartek 2 II — 9.00 Teleferie. 12.45 RTSS: J. pol. (14). 13.25 Mat. (16). 14.55 Program dnia. 15.00 Melodie. 15.30 Kino Filmów Anim. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Ekran z Bratkiem. 18.00 Poligon. 18.20 Serce? — A to Polska właśnie — pr. muz. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Sensacji: R. Chandler: „Kłopoty to moja specjalność". 21.35 Pegaz. 22.30 Sport. 22.45 Dziennik. 23.00 Sport: Mistrz. Europy w jeździe fig. na lodzie (jazda dowolna mężczyzn).

Piątek 3 II — 9.00 Teleferie. 12.45 TTR: Upr. rośl. (37). 13.25 Hod zwierz. (36). 14.55 Program dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT (psych.). 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Fest. Widowisk Lalk. „Baranki i opasły diabeł". 17.20 Opowieść o przyjaźni — serial ZSRR. 18.35 Magazyn motor. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 „Telewizor" — fab. film hiszp. 21.55 Dziennik. 22.10 Sport. 23.00 Sygnały filmowe.

Piątek 27 I — 7.40 Film fab. 17.15 Spektakl. 19.30 Z piosenką przez życie.

Sobota 28 I — 9.30 Film fab. 12.00 W świecie zwierz. 13.00 Hokej. CSKA—Spartak. 16.15 Filmy anim. 17.45 Film fab. 19.30 Panorama film. 21.05 Koncert.

Niedziela 29 I — 10.40 Koncert życzeń. 14.45 Panorama międzynar. 15.15 Koncert. 15.35 Film anim. 16.15 Koncert. 16.40 Klub film. 17.50 Film fab. 19.30 Boks ZSRR—USA.

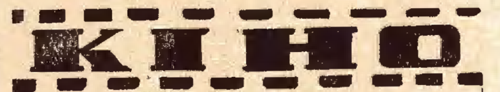

Białowieża Człowiek z marmuru — pol. 31 I—1 II. Charley Varrick — USA 2—3 II. Biały Baszłyk — radz. 4—5 II.

Bielsk Podlaski Intryga rodzinna — USA 31 I—1 II. Sonata nad jeziorem — radz. 2—3 II.

Czeremcha Olśnienie — pol. 30 I—1 II. Maria — szwedz. 4—5 II.

Czyże Anno Domini 1573 — jug. Klatka — fr. 1—5 II.

Dubicze Cerkiewne Trudny jest tylko pierwszy krok — radz. Kurs — rum. 1—5 II.

Gródek Dziewczyna do dziecka — wł. 4—5 II.

Hajnówka Lato z kowbojem — czes. 1—2 II. Omen — ang. 3—5 II.

Michałowo Klatka — fr. 31 I—1 II. Wąwóz zapomnianych baśni — radz. 2—3 II. Werdykt — fr. 4—5 II.

Mielnik Piętaszek i Robinson — ang. 1 II. Barwy ochronne — pol. 4—5 II.

Milejczyce Zew krwi — ang. 1—3 II. Wielka podróż Bolka i Lolka — pol. 4—5 II.

Narew Przepraszam czy tu biją — pol. Skazańcy — buł. 1—5 II.

Narewka Cyrk w cyrku — czes. To jeszcze nie miłość — NRD 1—5 II.

Nurzec Przygody Robinzona Kruzoe — radz. 31 I—1 II. Pocztówka z polnymi kwiatami — rum. 2—3 II. Milioner — pol. 4—5 II.

Orla Syrenka i książę — buł. Opadły liście z drzew — pol. 1—5 II.

Rajsk Ucieczka Mr McKinleya — 1—5 II.

B.Z.Graf. Zam. nr 187 7.979 egz. N-4

У 140 ГАДАВІНУ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ

НА КАСТУСЁВЫХ СЦЯЖЫНАХ

А. Гугель, Р. Кудрэвіч — Кастусь Каліноўскі.

Ад невялічкага фальварку Каліноўскіх у Мастаўлянах каля Ялоўкі, дзе 21 студзеня (2 лютага па новаму стылю) 1838 года прыйшоў на свет Кастусь, асталіся толькі пакарэжаныя навальніцамі ды старасцю дрэвы. А колішні гасцінец, што праз Ялоўку вёў у другі фальварачак Каліноўскіх, Якушоўку, як і паўтара стагоддзя таму назад ўецца сярод сасновых пералескаў, пераскоквае з пагорка на пагорак і ў далінках патанае ў чорных лужынах. Гэта па ім, калдобістым, ездзіла Кастусёва бестурботнае дзяцінства, калі ён сядзеў у лёгкім вазку побач бацькі, прабягала палымянае юнацтва, як наступалі канікулы ў школе, цёмнай ноччу прабіралася паўстанчаская сталасць, бо навокал рыскалі казацкія атрады Мураўёва-вешацеля.

Жыццёвы гасцінец павёў Кастуся ў 1846 годзе з крытага саломай дворыка ў Якушоўцы ў гімназію ў суседняй Свіслачы. Недзе далёка на поўдні, вакол Кракава і на Галіччыне, шугала полымя сялянскага паўстання, а тут, ва ўзведзеным у стылі эмпір элегантным белаасценным будынку з юначых вуснаў не сыходзіла імя героя з-пад Рацлавіцаў, правадыра касінераў Тадэуша Касцюшкі, што родам з суседняй Брэстчыны. Трывала ўпісаўся ў памяць нядаўны выхаванак гэтай жа гімназіі, Віктар Гультман — заснавальнік Саюза свабодных палякаў, за што царызм і забраў яго на 25 год у салдаты. Успамінаўся і былы вучань са Свіслачы Ляон Зянковіч — паўстанец 1831 года, што разгарнуў актыўную палітычную дзейнасць на эміграцыі. А каму ж з гімназістаў не была блізкая постаць Юзафа Крашэўскага, нядаўна яшчэ тутэйшага вучня, а цяпер вядомага прагрэсіўнага віленскага журналіста і літаратара? Былі і многія іншыя. І за кожным з іх хацелася ісці ўслед, служыць свабодалюбівым ідэям.

Калі ж у 1855 годзе ў руках Кастуся быў ужо атэстат сталасці, не выпадкова яго пуцявіны павялі да роднага брата Віктара Каліноўскага, спачатку ў Маскоўскі, а потым у Пецярбургскі універсітэт. І там, ужо будучы студэнтам права, ён з галавой акунуўся ў чытанне рэвалюцыйнага „Колокола“ А. Герцэна, прагрэсіўнага „Современника“ Г. Бялінскага, палымяных артыкулаў М. Дабралюбава, М. Чарнышэўскага. Да самага світання зацягваліся яго размовы з членамі пецярбургскай польскай рэвалюцыйнай арганізацыі, якую ўзначальваў славуты З. Серакоўскі і да якой належаў таксама Віктар Каліноўскі.

Ужо з атрыманым у 1860 годзе універсітэцкім дыпломам кандыдата права зноў паявіўся Кастусь на гасцінцах родных ваколіц. Спачатку ў пошуках працы, але перад ім, „неблагадзейным“, дзверы на ўсе пасады ў царскіх установах былі закрыты, і клікаў-зваў шлях бескампраміснай барацьбы з царызмам. І ён увайшоў у рэвалюцыйную арганізацыю, у якой дзейнічаў таксама Валеры Врублеўскі — інспектар Лясной школы ў Саколцы. Калі ўвосень 1862 года ў роднай Якушоўцы паміраў ад сухотаў рэвалюцыянер Віктар Каліноўскі, яго родны брат, падпольшчык Канстанцін Каліноўскі разам з В. Врублеўскім, Ф. Ражанскім і іншымі сваімі вернымі сябрамі ў Беластоку ці ў Саколцы рыхтавалі выпуск чарговага нумара „Мужыцкай праўды“. Пісаў К. Каліноўскі свае артыкулы ў „Мужыцкай праўдзе“ на той мове, на якой размаўлялі сяляне каля Ялоўкі, Саколкі, Беластока, Гродна і падпісваў іх па-свойску — „Яська, гаспадар з-пад Вільні“.

А як у марозным студзені 1863 года ўспыхнула полымя паўстання, лясныя сцяжыны беларускіх зямель запоўніліся ўзброенымі дубальтоўкамі, косамі і дубінамі змагарамі, а над палянамі ўзвіўся дымок з паўстанчаскіх вогнішчаў. Па знаёмаму старому гасцінцу ў адзін з летніх дзён паскакаў атрад коннікаў, каб сабраўшамуся на плошчы ў Ялоўцы натоўпу сялян аб'явіць паўстанчаскі маніфест. І хіба ж чытаў яго Кастусь Каліноўскі.

І былі страшныя бітвы: у лясах з царскімі войскамі, што кулямі і шыбеніцамі намагаліся задушыць „мяцеж“, і ў Вільні на нарадах кіраўніцтва паўстаннем, дзе верхаводзілі памешчыкі, якія як агню баяліся народнай рэвалюцыі. Крывавыя, смяротныя гэта былі баі. Але пераможцам выйшаў Каліноўскі, ён узначаліў паўстанне.

Цэлы год царскія каты палявалі на чырвонага правадыра паўстання і здрада адкрыла ім яго таемныя сцежкі. Ноччу 28 студзеня (9 лютага) 1864 года Кастусь Каліноўскі апынуўся ў кіпцюрах Мураўёва-вешацеля, а ўжо 10 (22) сакавіка таго ж года ён ступіў на сваю апошнюю сцяжыну, што вяла да віселіцы на Лукішскім пляцы ў Вільні. І абарваўся шлях гераічнага змагання...

Ніхто не ходзіць з ірдзістымі ружамі на магілу Канстанціна Каліноўскага, бо нікому невядома, дзе яна знаходзіцца. Затое мы штодня ходзім яго паўстанцкімі шляхамі-сцяжынамі, што праляглі на вуліцах Беластока, Гродна, Вільна, прайшлі па Саколцы, Ялоўцы, Гарадку, прабеглі па многіх навакольных вёсках, асталіся ў лясной чашчобе паміж Нёманам і Бугам. І ходзім мы па іх, і не зарастаюць яны ніколі — неабсяжныя помнікі вялікаму нашаму герою.

Мікалай Гайдук

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ. ЛЯЧЭННЕ

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР ВІТАЕ!

Цяжка ўжо сёння натрапіць на простыя народныя назвы хвароб, назвы, якія раней бытавалі ў штодзённым жыцці людзей. Развіццё навуковай медыцыны ўвяло за сабой сваю тэрміналогію, па-свойму акрэсліла крыніцу хваробы, увяло новыя спосабы лячэння. І ранейшая тэрміналогія пачала зарастаць забыццём. Асабліва, калі гутарка ідзе пра горла. Адгэтуль і агульная назва — „хваробы горла“. Найбольш вядомымі былі тры хваробы: павелічэнне паглынальных вузлоў, якую ў ваколіцах Заблудава называлі „шчымамі“, ангіна, званая „задаўкамі“, і запаленне міндалевай залозы, званай у ваколіцах Бельска „зэлезямі“.

Шчымы — гэта хвароба дзяцей. У горле дзіцяці паяўляліся дробныя гузачкі, якія моцна перашкаджалі пры дыханні і прыманні ежы. Дзіця было неспакойнае і часта моцна сціскала сківіцы, праз што раніла грудзі маці. Згодна з пераказаннямі людзей, на гэтую хваробу найчасцей хварэлі дзеці, маці якіх займалася чмутарствам. Падатнымі былі таксама і тыя дзеці, маці якіх, будучы цяжарнай прыглядалася спараванай жывёліне або зверам. Асабліва небяспечным было ўгледжанне спараваных сабак. Як і кожную хваробу, так і гэтую лічылі вынікам уздзеяння нячыстых сіл. Існавалі два спосабы лячэння: у Лубніках, што ў Заблудаўскай гміне, яшчэ ў саракавых і пяцідзесятых гадах было шырока распаўсюджана так званае „выціскание“, але часта ад гэтага ў дзіцяці паяўлялася заражэнне, і яно памірала. Больш таямнічым і магічным быў другі спосаб. Кумы, везучы дзіця хрысціць, выцягвалі з сухой мятлы развідленую галінку і забіралі з сабой. На першым скрыжаванні дарог раздзіралі яе і кідалі за сябе. Была гэта адна з форм пераймання хваробы прадметамі. На прыкладзе гэтага відаць, што хваробу пераймалі не толькі жывыя, але і мёртвыя прадметы. Вядомай і часта паяўляючайся хваробай была ангіна, званая „задаўкамі“. Назва, відаць, выводзіцца з характэрных рыс хваробы — цяжкасці глытання. Як і пры папярэдняй хваробе, існавалі два спосабы лячэння. Абодва амаль сходныя. Адным з іх быў спосаб так званага „здушвання“ намочанымі ў мёдзе пальцамі. Другі спосаб быў больш цікавым, бо апрача сціскання, вакол галавы абводзілі, згодна з сонцам, тры разы свечкай. Сцісканне, здушванне ці ім падобныя спосабы выступалі амаль пры кожнай хваробе горла. Таксама рабілі і з „зэлезямі“. Аднак выдушваць мог толькі чалавек маючы да гэтага спрыт. Таксама як пры іншых хваробах, і пры гэтай спосабы лячэння знаходзіліся ў цвёрдай таямніцы, у руках так званых вясковых „прафесіяналаў“. Толькі развіццё навуковай медыцыны прарвала гэтую шкарлупіну, і спосабы лячэння перайшлі ў народ.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

Гарадскія замалёўкі.

Будынак філармоніі ў Беластоку. *Фота С. Рыбі.*

ХВАРОБЫ ГОРЛА

Беларускі каляндар на 1978 год вітае чытача дзельна ўвіхаючыміся ля першага друкарскага станка людзьмі. Старажытная гравюра прадстаўляе першадрукароў Івана Фёдарава і Пятра Мсціслаўца ў друкарні ў Заблудаве, адкуль амаль паўтысячы гадоў таму назад яны неслі людзям святло навукі праз першае друкаванае слова.

Па сваёй структуры каляндар на 1978 год амаль ідэнтычны з Беларускім календаром — 77. Ёсць тут весткі аб Савецкай Беларусі і беларуска-польскіх сувязях, матэрыялы аб Беласточчыне, аб дзейнасці БГКТ, гістарычныя нарысы, рэпертуарны матэрыял для нашых спевакоў і г.д.

1978 год, аднак, гэта юбілейны год у развіцці беларускага літаратурнага і навуковага руху ў Народнай Польшчы. 20 год таму назад беларускай навуковай інтэлігенцыяй быў створаны навуковы гурток і тады ж узнікла беларускае літаратурна-мастацкае аб'яднанне „Белавежа“ ды пачалі ісці перадачы на беларускай мове ў Беластоцкім радыё. Дык у раздзеле „На ніве БГКТ“ знаходзім аж тры артыкулы, прысвечаныя гэтым падзеям.

Адзначэнне літаратурнага юбілею падмацоўваецца спорнай порцыяй твораў членаў „Белавежы“. А можа ў сувязі з юбілеем варта было б тут даць падборку хаця і друкаваных раней, але найлепшых, найцікавейшых твораў гэтых аўтараў?..

Падкупляе гістарычная частка календара. Рэдактару календара Міколе Гайдуку не чужая гэта тэматыка. Парушаў ён яе няраз як у сваіх арыгінальных апавяданнях, так і ў артыкулах. У Беларускім календары-78 можна прачытаць пра мінскі Дом-музей, дзе ў сакавіку 1898 года адбываўся першы з'езд РСДРП, які паклаў асновы першай марксісцкай партыі ў Расіі; можна вярнуцца ў далёкае мінулае беларускага народа напярэдадні ўзнікнення Вялікага княства Літоўскага; успомніць пра цяжкія часы акупацыі (Юры Туронак піша пра беларускую пачатковую школу на Свентаерскай вуліцы ў Варшаве, якая працавала ў 1942-44 г.г. — немцы дазвалялі адкрываць толькі пачатковыя школы,. — пра цяжкасці і перашкоды, якія стаялі на дарозе да яе стварэння і ў навучанні дзяцей, пра самаахвярных настаўнікаў Людмілу Панько, Клеапатру Паўлоўскую, Васіля Літвінчыка). У раздзеле „З мінулага“ змешчаны таксама цікавы нарыс Аляксандры Бергман пра др Ігната Дварчаніна, найбольш вядомага на землях Заходняй Беларусі і на Беласточчыне рэвалюцыйнага пасла ў сейм другога склікання (май 1928 — жнівень 1930 г.г.). Вінцук Склубоўскі ў 140 гадавіну з дня нараджэння Кастуся Каліноўскага малюе яшчэ раз яго несмяротны вобраз як вобраз патрыёта і інтэрнацыяналіста.

Своеасаблівa афармлена сёлета каляндарная частка. Пад кожным месяцам змешчаны тут здымкі прац, якія выйшлі з-пад разца народных умельцаў з розных куткоў Беласточчыны. Тут і разьба ў дрэве Люцыяна Баруты з Драгічына, Уладзіміра Наумюка з Канюкоў, Міхася Баканача з Новага Ляўкова, тут і зубр, вырэзблены Юрыем Масайлам з Валілаў, тут і гіпсавыя фігуркі К. Святліцкага з вёскі Урочышчына Дуброўскай гміны, ёсць і драўляны, так званы белы посуд, зроблены майстрамі з ваколіц Белавежы і Гайнаўкі.

У календары невялікае месца займаюць парады. Датычаць яны здароўя чалавека, а таксама вучаць, як прадбачыць надвор'е. Трэба адзначыць, што на працягу апошніх гадоў парадніцкая частка ў календарах як бы паволі занікала. Ці яна непатрэбная? Столькі ж яшчэ ёсць спраў у нашым штодзённым жыцці, у якіх можна было б падказаць нашаму чытачу тое-сёе. Парадніцкая частка ў маім паняцці неяк непарыўна звязана з календарамі такога тыпу. Кампенсуюць яе багатыя даныя з сённяшняга дня і з мінулага. Гэтыя валёры календара яскрава сведчаць аб тым, для каго і дзеля чаго ён робіцца, бо кожны беларус, пражываючы ў Народнай Польшчы знойдзе тут пра сябе і для сябе тое, чаго не знойдзе ў ніякім іншым выданні.

Цікавую вокладку Беларускага календара на 1978 год запраектаваў Стэфан Рыбі.

Маленькая ўвага для рэдактараў наступных календароў: такі багаты і цікавы матэрыял, які змяшчаецца ў Беларускіх календарах, не мае права быць надрукаваны без вельмі старанай стылістычнай апрацоўкі.

Ада Чэчуга

БЕЛАВЕЖА — БАЛАНС 1977 ГОДА

1977 год, так як і шмат папярэдніх, мінуў у Белавежы пад знакам турызму, нягледзячы на тое, што аднатавана тут крыху больш 120 тысяч прыезджых, г.зн. на 6% менш, чым у 1976 г. На зніжэнне ліку наведвальнікаў Белавежу ме́ла ўплыў ліквідацыя, па рашэнню санітарнай інспекцыі, 175 начлежных месц у прыватных кватэрах. Такім чынам, у Белавежы можа цяпер пераначаваць толькі каля 250 турыстаў. 4 белавежскія рэстараны могуць абслужыць каля 300 чалавек.

Павялічыўся ў 1977 г. лік замежных турыстаў. Прыехала іх сюды каля 6 тыс. чалавек (з 41 дзяржаў), г.зн. на 7% больш, чым у 1976 г. Традыцыйна найбольш ехалі з СССР (звыш 1,7 тыс. чалавек) і ГДР (каля 700 чалавек), затым з Францыі, ФРГ, Чэхаславакіі, Югаславіі, Швецыі, Італіі і ЗША. Былі таксама турысты з такіх экзатычных дзяржаў, як Афганістан, Індыя, Ісландыя, Ліван, Сірыя, Аргенціна і інш. Сярод важнейшых замежных гасцей, якія наведалі Белавежу, варта хаця б назваць др Курта Вальдгайма — генеральнага сакратара ААН, Вілібальда Пара — міністра замежных спраў Аўстрыі ці Аляксандра Чэснавічуса — намесніка прэм'ер-міністра Літоўскай ССР.

Як штогод, найбольш наведвальнікаў было ў Прыродазнаўчым музеі БНП (104.267 чалавек, у тым ліку 5.263 асобы з заграніцы). Ён у летні перыяд быў адкрыты на гадзіну даўжэй.

Ад чэрвеня палепшылася сітуацыя з наймам экскурсаводаў. У выніку экскурсаводскага курсу белавежскі гуртох экскурсаводаў павялічыўся на 34 асобы. І каб закончыць турысцкія справы, скажу, што пачалася будова вялікай сучаснай стаянкі аўтамабіляў.

У 1977 г. у мястэчку адбылося шмат навуковых канферэнцый. Назаву важнейшыя. У жніўні на міжнародным семінары сустрэліся спецыялісты гаспадарчай гісторыі; на пераломе жніўня і верасня засядалі на III міжнародным семінары фітафізіёлагі; у верасні на агульнапольскай канферэнцыі абмяркоўвалі ролю пушчаў і вялікіх лясных масіваў у ваенных дзеяннях вайсковыя гісторыкі, у кастрычніку ж над праблемамі добраўпарадкавання археалагічных аб'ектаў гаварылі ўдзельнікі агульнапольскага археалагічна-захавальнага семінара; у лістападзе працяваўся семінар на тэму сацыяльна-эканамічных аспектаў працы гурткоў Польскага эканамічнага таварыства.

1977 г. прынёс таксама некалькі культурных і прафесіянальных мерапрыемстваў. Зімовай турай закончыўся ў пачатку года ўжо XII белавежскі міжнародны мастацкі пленер. У чэрвені працяваўся ўпершыню ў Белавежскай пушчы V паэтычны пленер Аполе-Белавежа. Раней, бо ў красавіку, адбыўся II агульнапольскі фестываль радыёпастановак і радыёрэпартажаў, на якім быў падсумаваны вопыт і дасягненні польскай радыёвай драматургіі, мастацка-літаратурнага рэпартажа і прамежных радыёпастановачна-рэпартажных формаў за г. 1975-76. У кастрычніку Лясны тэхнікум прымаў удзельнікаў VI міжнародных спаборніцтваў лясных школ.

З мясцовых мерапрыемстваў хачу адзначыць І злёт белавежскага аддзела ПТТК ва ўрочышчы „Гайдуцкае", які адбыўся ў кастрычніку, і мітынг дружбы ў Дзень перамогі, у якім удзел прымалі белавежцы супольна з жыхарамі Пружанскага раёна ў БССР.

Некалькі важных падзей запісаў у 1977 г. у свой летапіс Белавежскі нацыянальны парк. 21 снежня мінула 30 гадоў ад моманту аднаўлення яго дзейнасці. У 1977 г. БНП быў уключаны ў сусветную сетку запаведнікаў біясферы.

На тэрыторыі Белавежскай пушчы рэалізаваны ў мінулым годзе здымкі такіх фільмаў, як „Бітва пад Цэдыняй" (рэж. К. Рыге), „Вяртанне" (рэж. А. Кастэнка) і тэлевізійнага магазіна „Звярынец" (М. Суміньскі). Белацоцкае радыё рэалізавала тут цыкл радыёперадач — інтэрв'ю з др. Ч. Аколавам.

Абзор падзей у Белавежы ў 1977 г. нельга закончыць без факту перадачы ў ліпені ў карыстанне разбудаванага цэнтра здароўя. Ёсць у ім тэрапеўтычны, педыятрычны, стаматалагічны і працэдурны кабінеты. На месцы ёсць таксама аптэка і пункт лабараторнай дыягностыкі.

Пётр Байко

НАЙЛЕПШЫЯ

Гміна Боцькі — вядучая ў галіне сельскай гаспадаркі. Налічвае яна больш трыццаці вёсак і дзевяць тысяч жыхароў. Тутэйшыя сяляне ў большасці амбітныя і працавітыя людзі. Найлепш у іх з гадоўляй быдла: ёсць для гэтага спрыяючыя ўмовы — зялёныя ўгоддзі займаюць у Боцькаўскай гміне амаль трэцюю частку ўсіх сельскагаспадарчых угоддзяў. Сяляне ўмеюць гэты шанц адпаведна выкарыстаць. Цяпер па развіццю жывёлагадоўлі гміна лічыцца адной з першых у Беластоцкім ваяводстве. У 1976 і 1977 гадах сяляне прадалі на пунктах скупкі па 7 мільёнаў літраў малака і каля 2 тысяч тон мяса. Хлебаробы дбаюць пра нарыхтоўку кармоў, бо ад іх залежыць павелічэнне жывёлагадоўлі. Усё больш сялян косіць траву тры разы ў год і значныя яе колькасці прызначае на кішонку.

Сяляне ахвотна ўводзяць у сябе так званы кватэрны выпас хатняй жывёлы. Маюць некалькі соцень электрычных пастухоў. Усё больш жыхароў пачынае спецыялізавацца ў гадоўлі малочнага і ўбойнага быдла. Да самых лепшых, спрактыкаваных гаспадароў належаць: Тадэвуш Невяроўскі з Андрыянкаў, Генрык Шэршань і Станіслаў Язвінскі з Боцькаў, Мікалай Юрчук і Мікалай Харытановіч з Нурца, Аляксандр Валовік з Красноўсці і іншыя. Найбольш таварныя гаспадаркі вядуць сяляне з Боцькаў, Андрыянкаў, Нурца, Красноўсі, Якубоўскіх, Дубна, Секлюкоў, Бодачкаў і Малочкаў.

ПОСПЕХ ЗАБЛУДАЎСКАГА ГСу

Вялікага поспеху дабіўся ГС у Заблудаве. Рабочыя спулдзельні выканалі план спажывецкай прадукцыі за 1977 год на працягу 11 месяцаў. Гэтым самым было лепшае забеспячэнне мясцовага насельніцтва прадуктовымі таварамі. Асабліва заслужыліся ў тым рабочыя пякарні і фабрыкі газіраваных напіткаў.

ГМІННЫЯ

За добрыя вынікі дзейнасці ГС у Заблудаве атрымаў падзяку праўлення Ваяводскага саюза сельскагаспадарчых кааператываў „Самапомач хлопска" ў Беластоку.

МОЛАДЗЬ У НАСТУПЛЕННІ

Маладзёжная арганізацыя ЗСМП у Заблудаве налічвае 22 гурткі і аб'ядноўвае 610 членаў. Аб яе дзейнасці праінфармаваў нас старшыня гміннага праўлення ЗСМП — Ян Карпюк. Сярод існуючых гурткоў ЗСМП найбольш актыўныя з'яўляюцца гурткі ў Рыбалах, Паўлах, Давідавічах, Рафалоўцы, Дабжыняўцы і пры СКР у Заблудаве.

Моладзь з Дабжынёўкі, Рафалоўкі і Зверкаў навесну мінулага года працавала пры будове адрэзка дарогі з Рафалоўкі ў Камёнку, а дзяўчаты і юнакі з Рыбалаў, Паўлаў, Давідавічаў і Астражка (80 чалавек) працавалі пры рамонце дарогі з Паўлаў у Канюкі.

НЯСТОМНЫ

З Іванам Кандрацюком сустрэліся мы ў кабінеце дырэктара пачатковай школы № 3 у Бельску (у ёй выкладаецца беларуская мова). Прыходзіцца сюды ён часта, таму што яму, старшыні бацькоўскага камітэта, ёсць аб чым пагаварыць з кіраўніцтвам школы, з настаўнікамі. Бацькоўскі камітэт, які Іван Кандрацюк узначальвае, актыўна ўключаецца тут ва ўсе культурныя мерапрыемствы і ў грамадскія пачыны на карысць школы, дбае пра вучняў.

Дырэкцыя школы вельмі высока ацэньвае арганізацыйныя здольнасці Івана Кандрацюка, яго заангажаванне ва ўсе праблемы школы і школьнікаў. Таму менавіта сардэчна сустракаюць яго ў школе ўсе выхавацелі, з пашанай і ўдзячнасцю размаўляе з ім дырэктар школы Васіль Ляшчынскі і яго намеснік Мікалай Якубюк.

29 снежня 1977 г., калі мы сустрэліся з ім у кабінеце дырэктара школы, Іван Кандрацюк быў у прыўзнятым настроі. У гэты дзень атрымаў ён высокую дзяржаўную ўзнагароду — Залаты Крыж Заслугі і прыйшоў сюды, каб падзяліцца сваёй радасцю.

Іван Кандрацюк, ураджэнец Бельска, па прафесіі тэхнік ветэрынарыі і працуе ў лабараторыі інсемінацыйнай установы ў Бельску. Пачаў працаваць тут пасля заканчэння ветэрынарнай сярэдняй школы ў Ломжы. За выдатную працу ўзнагароджаны Сярэбраным Крыжам Заслугі, атрымаў званне „Заслужаны працаўнік сельскай гаспадаркі", а пазней званне „Перадавіка сацыялістычнай працы".

Цяпер Івану Кандрацюку 45 год. У свой час быў ён дзеячом Саюза польскай моладзі, пазней быў дэлегатам на першую краёвую канферэнцыю Саюза вясковай моладзі, а яшчэ пазней шэраг год выконваў функцыю намесніка старшыні рэвізійнай камісіі ваяводскага праўлення ССМ у Беластоку.

Сёння Іван Кандрацюк не толькі кіруе бацькоўскім камітэтам у пачатковай школе № 3. Ён радны Бельскай рады нарадовай, дзеяч ВСС і Камітэта Фронту адзінства народу.

Яго жонка, Серафіма Кандрацюк, таксама штодзень мае дачыненне з выхаваннем падрастаючага пакалення. Працуе яна настаўніцай геаграфіі ў Бельскім ліцэі з беларускай мовай навучання.

Тэкст і фота М. Хмялеўскага

(Працяг са стар. 1)

ПОШУКІ І ЗДЗЯЙСНЕННІ

спецыяліст па здабычы вугалю. Гэта нястомны шукальнік і адкрывальнік, ён — аўтар некалькі дзесяткаў патэнтаў і не толькі ў горнай прамысловасці, але і ў канструкцыі самалётаў, а нават у... захоўванні памідораў.

Найдаўжэй шукаў самога сябе Янак. Пасля пачатковай школы ў Крынках ён падаўся ў горны тэхнікум у Дамброве, а пасля яго заканчэння паступіў у горна-металургічны інстытут у Кракаве, але зрокся з вучобы ўў ім. Працаваў рабочым-бурыльшчыкам на пабудове шахты меднай руды ў Пальковіцах. Потым пайшоў працаваць фотаграметрам пры апрацоўцы геаграфічных карт на падставе здымкаў з самалёта. Былі і іншыя працы, і ўсе яны вучылі разнастайным уменням, найчасцей жа — канкрэтнаму рамяству.

— Не думайце, што гэта было тыповае бадзянне, — заўважае Я. Пуль. — Проста я знаёміўся са светам і жыццём. Скончыліся часы панавання ў мастацтве творцаў, рукі якіх не спазналі чорнай работы. Сёння праўдзівы мастак — гэта таленавіты рамеснік, а каб ім быць, трэба стаць дасканалым умельцам у самых разнастайных рамёствах.

У Кракаве ён бліжэй пазнаёміўся з творчай інтэлігенцыяй — скульптарамі, жывапісцамі, габеленярамі, літаратарамі, гісторыкамі мастацтва. Многа чытаў, прымаў удзел у спрэчках па розных пытаннях мастацтва. Там і даспела яго прага адданага стваральнай працы.

— Што ж, можна было ўзяцца за долата ці пэндзаль і стаць мастаком, як... тысячы іншых. А я, праўду кажучы, не хацеў быць адным сярод натоўпу такіх самых. Рашыў шукаць і арыгінальных формаў мастацкага выразу і нескарыстанага яшчэ ў мастацтве матэрыялу. Неўзабаве аказалася, што гэтая незвычайнасць знаходзіцца ў самай блізкай мне звычайнасці — у радзімай традыцыі. Мой жа дзедка быў добрым спецыялістам па гарбарскай справе і яшчэ пры царызме працаваў майстрам у адной з крынкаўскіх гарбарняў. Між іншым, прыняў ён удзел у слаўутым паўстанні крынкаўскіх гарбароў у 1905 годзе, лічыўся камуністам і недзе ў 1919 годзе яго забілі легіянеры Пілсудскага. Мае бацькі таксама працавалі пры скуры, ды і мне гарбарня не была чужой. І так, у 1969 годзе я спрабаваў нешта зрабіць з абрэзкаў выгарбаванай авечай скуры. Выйшла каляровая „пляміоўка", што надавалася як пасланне на тапчан, напрыклад. Убачыла яе адна мая варшаўская знаёмая, доктар медыцыны і ўсклікнула: „Ясю, гэта ж цудоўная рэч!.." Яна першая ацаніла мае пошукі, заахвоціла да далейшай працы, на працягу трох год купляла ад мяне ўсё, што толькі я скампанаваў. Былі там „пляміоўкі", букеты, вазы з кветкамі. Адну з такіх прац, а іменна „чаркі" набыў адзін са швейцарскіх музеяў.

— А калі вы зацікавіліся іконамі?

— Цяжка акрэсліць канкрэтны тэрмін, — пасля задумы заўважае ён. — Наколькі памятаю, на мяне заўсёды рабілі вялікае ўражанне іконы, прадстаўленыя на іх постаці, іх глыбокі філасофскі роздум, незвычайны тонкасці і мастацкага выразу кампазіцыя колераў, багацце ігры святла і цені на вопратцы, асабліва на іконах з часоў Кіеўскай Русі і працах Рублёва. І гэта спрабаваў я перадаць у сваіх кампазіцыях. Над адной са сваіх ікон працаваў аж тры зімы. Але мне час не дужыўся: я меў дасканалую нагоду да роздуму над чалавекам з XII стагоддзя, яго жыццём, пачуццямі, марамі, светапоглядам. Цяпер яна працую над задумай, пачэрпнутай з іконы з XVI стагоддзя, якая находзіць з Санока. Сяджу над ёю па цэлых днях і вечарах, аж вочы сталі балець і плечы горбіцца. Вядома, гэта ж усё сшываецца з маленькіх кавалачкаў скуры, на квадратны метр ідзе іх аж каля дзвюх тысяч. Можа і таму ў мяне не так многа прац, ад 1969 года па сённяшні дзень я іх зрабіў усяго каля дваццаці штук...

Калі ён разам са сваёй чароўнай жонкай Алай і з суправаджэнні гарэзлівага двухгадовага любімца, сына Марцінка, пачаў разгортваць перада мною свае гатовыя працы, я, здаецца, зразумеў тое, чаго не хацеў сказаць мастак. На адной з іх ірдзіцца звычайная нашыя макі, паміж іх сцеблаамі павучок саткаў далікатную сетку. Колькі праўды і свежасці ў крывенькіх макавых сцеблах, перагуляных пялёстках, ззянні кропелек расы на павуціні! І нават ён — павук — такі мяккі, блізкі, свойскі... Або на іншай — постаць апостала з выразам натхнёнай рашучасці на твары, стройным сілуэтам, імпэтам у руху. Бледны задуменны твар інтэлігента, тонкія хрупкія пальцы артыста і арэол

ВЕСТКі

У акцыі „Кожны колас на вагу золата“ найлепш выпалі члены пры заблудаўскім СКРы. Звозілі яны салому ў сцірты, дзяжурылі да позніх гадзін вечара на базе СКР, давозілі абеды для жніўных брыгадаў у поле. Іх уклад — 203 рабочагадзіны.

Восенню моладзь з сельскагаспадарчай школы (ЗСР) і СКР капала бульбу і буракі ў заблудаўскім кааператыве сельскагаспадарчых гурткоў. Працавалі 82 асобы. Апрача таго, моладзь дапамагала пры ўборцы бульбы найбольш пажылым сялянам гміны.

Члены гурткоў ЗСМП пры гмінным упраўленні, СКР і ГС (усе з Заблудава) садзілі восенню саджанцы ружаў на гарадскім скверы.

Моладзь з Дабжынёўкі добра апякуецца мясцовым клубам селяніна. Пасыпае пяском і жвірам дарожку да яго, памалявала сцены ў сенцах.

Культурна-асветную дзейнасць добра вядуць маладыя з Крыніцкіх (дзейнасць сваю канцэнтруюць у школе), у Дабжынёўцы і ў Кур'янах (усюды ў клубах). Нядаўна ў гэтых гуртках адбыліся наватоднія балі і кулікі.

У гонар II Краёвай канферэнцыі ПАРП члены ЗСМП — маладыя гаспадары абавязаліся павялічыць колькасць хатняй жывёлы і прадаць значна больш малака дзяржаве. І так, Мечыслаў Дакові з Галіцкіх абавязаўся выгадаваць на адну парку свіней больш, Ян Кругл з Крыніцкіх — даставіць на пункт скупкі дадаткова 3 000 літраў малака і Альжбета Яблонская таксама з Крыніцкіх — выгадаваць дадаткова чатыры кормнікі, Уладзіслаў Нікіцюк з Каўпакоў — адну ялоўку, Лявон Іванюк з Цялушак — 1 кормніка, Міхал Андрэйчык з Гнецюкоў — 1 ялоўку, Генрык Камінскі з Малынкі — 10 авечак, Ян Кас'яновіч з Пратасаў — 1 вольца, Ян Зданучык з Жэпнікаў — 3 500 літраў малака, Ян Куліkоўскі з Астраўка — 1 ялоўку, Ян Лук'янюк з Давідавічаў — 2 кормнікі, Уладзімір Антанюк і Ян Антанюк (абодва з Давідавічаў) — па адным бугайку кожны.

ВЯСКОВЫЯ ЖАНЧЫНЫ ПАВЫШАЮЦЬ СВАЕ ВЕДЫ

Ужо трэці год дзейнічаюць школы грамадска-палітычнага навучання жанчын у Васількоўскай гміне. У бягучым асенне-зімовым сезоне працуе іх чатыры: у Дамброўках, Студзянках. Юроўцах (сюды ходзяць на заняткі таксама жанчыны з суседніх вёсак Сахоняў і Варашылаў) і Васількове. Займаецца ў іх 120 асоб. Лектары знаёмяць іх з рэформай у школьніцтве, якая прадбачваецца ў бліжэйшыя гады, высняюць справы, звязаныя з пенсіямі для сялян, з новымі пастановамі, прынятымі нашай партыяй і ўрадам, і іншымі тэмамі, узятымі з сучаснага жыцця. Заняткі пераплятаюцца кулінарнымі паказамі і дэгустацыяй тых ці іншых страў.

Пасля заканчэння праграмных заняткаў удзельніцы іх атрымаюць пасведчанні аб заканчэнні абучэння. Найлепшым будуць уручаны дыпломы і ўзнагароды.

Янка Цялушэцкі

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ЛЮБОЎНАЯ
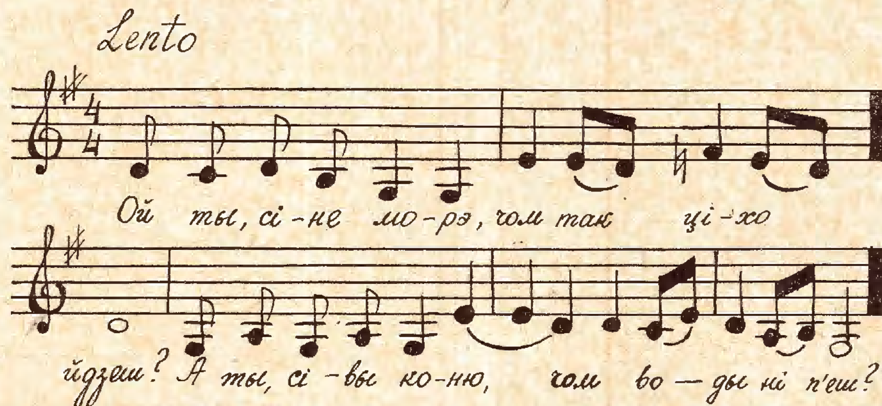
Ой ты, сіне морэ, чом так ціхо йдзеш?
А ты, сівы коню, чом вады ні п'еш,
на той бок дунаю капытамі б'еш?
Знай, ты, мой міленькі, ніверно жывеш,
да другой ідучы, жалабна пяеш,
а мне, маладзенькай, жалю задаеш.
— Высадзь, высадзь, міленька, вішэнькамі двор,
каб да цебе не даходзіў галасочак мой.
Пасадзі, мілая, у варотах варбу —
сколь ехаць буду — да цібе зайду.
Высцель, высцель, мілая, бумагаю двор,
каб конь ні памазаў залатых падкоў.
— А дзе ж, мой мілы, бумагі набраць,
табе маладому ўсёй двор услаць.

Ад Ольгі Галубоўскай, 1914 года нараджэння, вёска Новае Ляўкова гм. Нараўка, запісаў 26 лістапада 1977 г Мікалай Гайдук, нотная транскрыпцыя з магнітафоннай стужкі Людмілы Панько.

ХРОНІКА

У снежаньскім нумары „Маладосці“ за 1977 год надрукаваны тры вершы нашай паэтэсы Надзеі Артымовіч са здымкам і біяграфічнай ноткай.

Сардэчна віншуем! (віш)

У адной задрыпанскай установе знік з уласнага кабінета стары шматвопытны работнік. Быццам бы раніцой ён, як заўсёды, увайшоў у кабінет і паглыбіўся ў справы. А вечарам — не выйшаў.

Шукалі яго, шукалі і — не знайшлі. Ні пад сталом, ні за акном. Знік чалавек, як у ваду кануў!

І толькі старая прыбіральшчыца здагадалася, што ў ніякую ваду чалавек не кануў, а проста ператтвараўся ў таблічку на сваіх дзвярах. З тых пор кожную раніцу яна асцярожна праціерае таблічку сухой анучкай.

СЯБРЫ „НІВЫ“

Першы год

— Яшчэ няма і году часу, як я стаў працаваць пісьманосцам, — кажа **Мікалай Асіпюк** і прызнаецца: — але гэтая служба мне прыйшлася да спадобы. Хоць у вядомай усім песеньцы і пяецца: „Уцякайце, людзі, бо лістонаш едзе...“, але ад мяне пакуль што ніхто не бяжыць. Якраз наадварот, хто б ні ўбачыў, кожны падыходзіць, з прыветным словам звяртаецца ды перапытвае, ці часам я яму нешта ў сваёй сумцы не знайду.

Да гэтага часу М. Асіпюк працаваў у ГСе ў Нарве, у яго была праца зусім іншага характару, але ён хутка азнаёміўся з новай работай на пошце ў Клейніках. М. Асіпюк — гэта самаахвярны прапагандыст нашага часопіса. У мінулым годзе ў раёне свайго дзеяння ў яго было 127 сталых падпісчыкаў, а ў бягучым годзе іх ужо 146. Па колькасці падпісчыкаў у 1977 г. ён займаў трэцяе месца ў ваяводстве.

— Не скажу, каб праца пісьманосца належала да лёгкіх, асабліва на першых парах. Вось, для прыкладу, у маім раёне ёсць вёска Тыневічы, а ў іх палавіна жыхароў — гэта Свентахоўскія. Вазьмі і разбярыся ў лістах ці газетах, калі не то што па імені, але і па бацьку ды дзеду шмат прозвішчаў аднолькавых. Але неяк паволі пачынаю знаёміцца з людзьмі і надта цешуся, што ніхто не наракае на мяне, а нярэдка і добрае слова пра маю працу да мяне даходзіць. Пытаеце пра „Ніву“? Ну, што ж, сам я яе люблю чытаць і людзям раю не забываць пра наш родны часопіс.

(іс)

Фота аўтара

Ужо гаворым аб новым годзе

Мінуў 1977 год. Варта аглянуцца назад і ацаніць яго дасягненні і недахопы. У гміне Нараўка галоўная праблема — сельская гаспадарка. Улады гміны многа клапоцяцца аб гэтай галіне гаспадаркі. Пабудова воднага басейна ў Семяноўцы, развіццё турыстыкі вымагаюць пашырэння прадукцыі. Многа гаворыцца аб гэтым на перадвыбарных сходах.

Гміна ляжыць ля Белавежскай пушчы, землі тут слабыя, а дзікія звяры ўпарта нішчаць плёны. Аднак сяляне дабіліся нядрэнных вынікаў. Горш толькі з мінеральнымі ўгнаеннямі. На 1 га даецца тут 82 кг чыстага складу, калі сярэдняя ваяводская на 60 кг большая. Ва ўмовах гміны гэта якраз рэзервы, якія трэба выкарыстаць для павышэння ўраджаяў.

Улады гміны ставяць задачу: у бягучым годзе высеяць 125 кг мінеральных угнаенняў у чыстым складзе на гектар. Ужо цяпер ёсць гаспадары, якія падсяваюць намнога больш. Сярод іх Янка Сухадола, Сцяпан Пучынскі, Мікалай Стоцкі, Альфонс Болтрык, Юзэф Сватко, Міхась Пташынскі, Мікалай Харкевіч, Міхась Баканач, Станіслаў Харашэўскі, Міхась Валкавыцкі, Міхась Дрозд, Кастусь Самасевіч, Янка Мелеш і іншыя. Гэта піянеры нараўкаўскай сельскай гаспадаркі.

У гміне 23 салтысоўствы, 6700 жыхароў, з чаго каля 2000 чалавек працуе па-за сельскай гаспадаркай. Гэта пераважна людзі, якія маюць зямлю і дадаткова працуюць. Прымушаюць іх да гэтага малыя гаспадаркі, у сярэднім 4,6-гектаровыя. Дадатковая праца на прадпрыемствах не спрыяе спецыялізацыі ў сельскай гаспадарцы. Працуючыя па-за сельскай гаспадаркай не заўсёды зацікаўлены вынікамі ў сваёй гаспадарцы. І і II агляд гмін паказаў рэзервы ў гаспадарцы гміны. Каля 200 гаспадарак ёсць вельмі слабых. Іх гаспадары пераважна ўжо ў пажылым узросце. Многа зямлі трэба рэкультываваць, хоць у бягучым годзе выкананы такія працы на 60 га. Дарогі да лугоў, палёў і сенажацяў не заўсёды добрыя. У бягучым годзе 24 гаспадаркі былі прыняты дзяржавай. Яшчэ па сённяшні дзень у гміне 2265 га ПФЗ. Справа загаспадарання гэтых земляў чакае вырашэння.

Возьмем прадукцыю сельскай гаспадаркі, дык справа выглядае наступна: на 864 умовы даставіць 560 тон раслінная прадукцыі, да гэтага часу толькі 335 асоб разлічылася добра і 138 асоб часткова. Дзяржава атрымала 333 тоны збожжа. СКР прадаў 320 тон збожжа. Бульбы на план 1000 тон куплена 1377 тон. Добра купляецца свініна, горш цяляты, але яны ў большасці застаюцца на гадоўлю. Кантрактацыя збожжа на будучы год рэалізуецца добра.

Выкананне продажу сельскагаспадарчых культур:

збожжа	— на план	700 га	выканана	700,8 га — 100,1%
грэчка	„	20 га	„	20,9 га — 104,5%
гарох	„	10 т	„	3,3 т — 33%
лубін	„	30 т	„	12,8 т — 42,6%
бульба	„	1500 т	„	1503 т — 100,2%

Пачынае ўтрымліваецца стабільнасць у гадоўлі. У гміне 850 свінаматак, якія забяспечваюць патрэбы гаспадароў і СКР у галіне гадоўлі. Ужо цяпер мясцовы СКР корміць каля 400 свіней і 50 авечак, кармы для якіх падрыхтавалі на рэкультываваных землях.

Каб падняць сельскую гаспадарку ў гміне, вядзецца павышэнне ведаў земляробаў. Рознымі формамі гэтай асветы гміна ахапіла каля 200 асоб са Скупава, Масева, Нараўкі, Семяноўкі, Старога Ляўкова і Лукі.

Супрацоўніцтва насельніцтва і ўлад напэўна дасць добрыя вынікі.

А. З.

святасці над высокім чалом, а навокал бушуе дрыгвястае мора штодзённшчыны, скампанаванае з дзесяткаў адценняў карычневага і чорнага колераў. Ці вось хвалюючая кампазіцыя з распяццем... Не, такія працы не могуць паўставаць хутка, машынальна. Кожная з іх дастаецца мастаку коштам неймаверных намаганняў творчай інвенцыі, ён пакідае ў ёй трапяткі кавалачак свайго сэрца.

Працамі Я. Пуля зацікавілася кракаўскае і варшаўскае творчыя асяроддзі, ён супрацоўнічае з аддзяленнем замежнага гандлю ДЭС-ы. Шэраг яго прац трапіла ў Англію, Францыю, Швейцарыю і іншыя краіны. У Польшчы яны экспанаваліся на некалькіх выстаўках.

Багатая натура Яна Пуля не дазваляе яму замкнуцца ў сваёй майстэрні. Ён многа робіць для папулярызацыі багатага мінулага свайго роднага мястэчка. Унёс вялікі ўклад у пабудову грамадскім чынам вельмі сімпатычнага парку спорту і адпачынку ў Крынках. Увосень мінулага года закончыў працу пры ўзвядзенні помніка, прысвечанага савецкаму генерал-маёру В. Жолудзеву, што загінуў у 1944 годзе ў часе вызвалення тэрыторыі гміны Крынкі з-пад гітлераўскай акупацыі.

Багаты свет пошукаў і здзяйсненняў крынкаўскага мастака...

Мікалай Гайдук

Фота аўтара

GEORGE MC CRAE

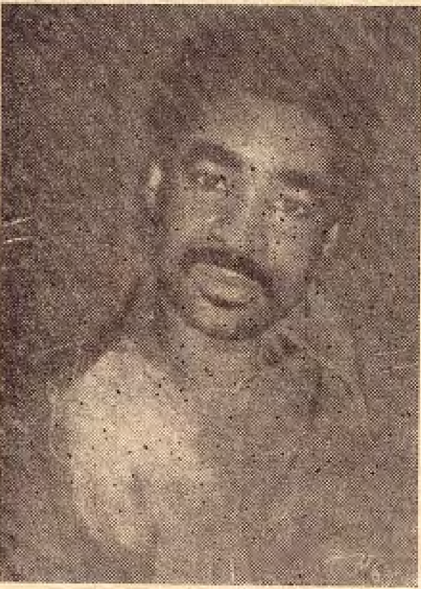

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвала Данута Янчарак з Фальваркаў Тыльвіцкіх.

ПЫТАННЕ: Т., якой 85 год, заключыла ўмову дажывоцця, на аснове якой сваю гаспадарку, якая складаецца з 2,5 га, пераказала П., які абавязаўся ўтрымоўваць яе да смерці. Умова была заключана натарыусам, а Т. даказала сваё права актам, які яна атрымала ў час рэгулявання ўласнасці сельскіх гаспадарак. Сын Т. адчувае сябе пакрыўджаным, і яму параілі падаць у суд, каб уняважнілі натарыяльны акт. Па яго думцы, Т. не магла атрымаць уласнасць, паколькі даўно сама на гаспадарцы не працавала, а больш прабывала ў горадзе ў дачкі і не было праўных асноў на атрыманне акту ўласнасці, паколькі не валодала яна гаспадаркай самастойна як уласніца. Ці можна дабівацца ўневажнення натарыяльнага акту?

АДКАЗ: Сын Т. не можа патрабаваць уневажнення натарыяльнага акту, паколькі рашэнне суда і так для яго ніякага значэння не мела б. Калі ён лічыць, што мае права на гас-

Кансультацыя юрыста

падарку, павінен дабівацца гэтых правоў, прыкладам — выдання яму гаспадаркі, калі яна з'яўляецца яго ўласнасцю, або яе падзелу, калі з'яўляецца супольным яе ўласнікам. Незалежна ад таго, што суд абавязаны прызнаць патрабаванне ўневажнення натарыяльнага акту за недапушчальнае, нават калі б суд разгледзеў справу, мусіў бы адмовіць ва ўневажненні акту, паколькі ён з'яўляецца важным. Натарыус, так як і суд, звязаны рашэннем адміністрацыйнай улады аб наданні ўласнасці Т. і не мае права вырашаць, згодна гэтае рашэнне з законам ці не. Дый у данай справе немагчыма прадрашаць, што акт уласнасці нязгодны з законам. Калі Т. кіравала гаспадаркай хоць бы і карыстаючыся з паслуг іншых, яна з'ўлялася самастойнай уладальніцай і набыла ўласнасць на аснове закону аб урэгуляванні ўласнасці сельскіх гаспадарак.

Я вучуся ў паматуральнай школе. У той жа школе, толькі ў іншым класе вучыцца хлопец, які мне вельмі падабаецца. Раблю ўсё, каб ён звярнуў на мяне ўвагу. Стараюся сустрэць яго на перапынках. Ён нават ветліва да мяне ўсміхаецца. Але часта бачыла яго ў кампаніі трох дзяўчат. Думала, што ён з адной з іх ходзіць. Каб пераканацца, я запрасіла іх усіх да сябе на „прыватку". Разам і гэтага хлопца. І тут высветлілася, што гэта толькі сяброўкі яго. Хлопец са мной гуляў больш як з імі. Быў мілы. Але нічога больш, і вышаў разам з усімі. У школе паводзіць сябе, як заўсёды. Я, аднак, не траціла надзеі. І надарылася ізноў аказія быць мне разам з ім, бо наша школа арганізавала кулік. Я паехала спецыяльна, каб з ім пабавіцца. Ну, праўда, гаварыў са мной, танцаваў. Але гуляў і з іншымі дзяўчатамі. А, вяртаючыся, я нават запрасіла яго да нас на санкі, але ён сказаў, што едзе з сябрамі. Тут мне і апалі ўжо рукі. На куліку выразна заляцаўся да мяне іншы хлопец. Прыгожы нават. Ён і ў школе часта на мяне спаглядаў. Але мне той у галаву ўбіўся. Каб ужо ведала, што з тым нічога не выйдзе, дык хадзіла б з ім. Што рабіць, Сэрцайка?

Еля з Беластока

Еля! З усяго відаць, што няма надзеі на таго хлопца. Ты ўжо і так дастаткова многа захадаў зрабіла. А ён адносіцца да цябе як да сяброўкі. Пакуль што займіся тым, якому ты падабаешся.

Сэрцайка

Куток практычных ведаў

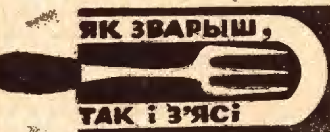

ЦІ ЎМЕЕШ СМАЖЫЦЬ БЛІНЫ?

Славутыя рускія бліны зрабілі кар'еру ў цэлай Еўропе. Смажаць іх на штодзень, падаюць на прыёмах, а ў некаторых рэстаранах з'яўляюцца яны спецыяльнай стравай. Аўтэнтычныя рускія бліны падрыхтоўваюць з грэчневай мукі. Паколькі, аднак, яе дастаць цяжка, можна рабіць бліны з пшанічнай мукі, або ўзяць палову пшанічнай і палову грэчневай. Наогул такія бліны падаюць часамі элегантна і дорага — з ікрой або ласосем, крыху танней — з рознай капчонай рыбай, селядцамі, падаюць і з вострымі соусамі, з густой свежай смятанай.

Тыповыя бліны гэта круглыя аладкі дыяметрам 10 см і таўшчынёю 1/2 см, смажацца яны на маленькіх патэльнях; калі такой якраз няма, можам іх смажыць на звычайнай вялікай патэльні як аладкі.

На 25 штук бліноў трэба ўзяць 35 дэкаў мукі, паўлыжачкі солі, столькі ж цукру, 3 яечкі, 3 шклянкі малака, 2 дэкі дражджэй, 5 дэкаў масла і тлушч (алей ці смалец).

У летнім малацэ (3/4 шклянкі) вымяшаць раскрышаныя дрожджы з лыжачкай мукі і невялікай колькасцю цёплага малака; паставіць у цёплым месцы, каб яны падвоілі свой аб'ём. Дадаць дрожджы да прасеянай мукі; разам з жаўткамі, растопленым маслам, соллю і цукрам мяшаць драўлянай лыжкай, даліваючы пакрысе летняга малака. Зусім гладкае цеста накрыць чыстай сціраччкай, паставіць у цёплым месцы, каб вырасла. Калі цеста падвоіць свой аб'ём — размяшаць ізноў яго лыжкай, каб яно апала, і зноў паставіць, каб вырасла. Зрабіць гэтак яшчэ два разы. Калі ізноў цеста вырасце, дадаць моцна збітую пену з бялкоў, лёгка вымяшаць. Можна пачынаць смажыць. Патэльня павінна быць добра разагрэтая, а каб бліны не прыгаралі, добра было б упражыць на патэльні лыжку солі, пасля яе ссыпаць, выцерці дакладна змятай чыстай паперай, змазаць патэльню тлушчам і ўліваць пакрысе цеста. Лапаткай пераварочваць бліны на другі бок. Гатовыя бліны складваць у падагрэтую міску, стаячую ў цяпле, накрыць іх зложанай сурвэткай.

Гаспадыня

З НАТУРЫ

Кожнаму свая дарожка...

ВЕР-НЕ ВЕР

Астроне, сніліся мне падрад два неспакойныя сны. Сон першы. Быццам я адпачываю дзесьці на Узбярэжжы. Цёпла. Я іду на пляж, каб пакупацца, пазагараць. Ужо я на пляжы. І тут раптам перада мной узнікае гара. Я пачынаю ўзбірацца на яе, каб там пазагараць, мне цяжка; а тут яшчэ мора цёмнае пачынае падымацца, вада падыходзіць усё вышэй, залівае мае ногі, сумку... Ух! — неяк улезла я на гэту гару і не ўтапілася. Думаю: можа пазагараю...

У другім сне мне прыснілася, што прыйшоў да нас адзін знаёмы і запытаў, ці можа ён выкупацца ў нас. Я дазволіла. Ён так купаецца, а ў гэты час хтосьці звоніць у дзверы. Я замітусілася: трэба ж дзверы адчыніць, а тут чалавек купаецца (у нас ванна знаходзіцца недалёка ад уваходу). А што, як хтосьці ўбачыць яго голага?.. Тады я адчыняю дзверы ў ванну і накідаю на гэтага знаёмага чорны-чорненькі ручнік.

Што абазначаюць мае непрыемныя сны?

Вeся з Беластока

Вeся з Беластока, і непрыемныя яны, і непрыемнасць абазначаюць. Першы сон сведчыць аб тым, што будуць у цябе нейкія затрудненні, а хутчэй за ўсё нехта абгаворыць цябе. Ты ж усё-такі выйдзеш з гэтага насуха, бо і вада цябе не заліла і не змыла, і на гару ты ўлезла.

Другі сон нядобры для суседа. Ці не змыецца ён ад вас назаўсёды?.. Ён жа купаўся, ды на дадатак у вашай ванне... А яшчэ горшае за гэта — тое суровае пацвярджэнне, што ты накінула на яго чорны ручнік.

Астрон

ДАКУМЕНТАЛЬНАЯ АПОВЕСЦЬ

Свабодныя!.. Дзяўчаты выбеглі з сяла і апусціліся ў лагчыну, па якой ім раілі ісці старыя.

Вецер паступова разганяў хмары. Сонца прыпякала. І хоць нагам, што прывыклі да цяжкіх ялавых ботаў, якія дзяўчаты насілі ў школе, было надзвычай лёгка, аднак атрыманыя з рэчавага склада туфлі яшчэ не разнасіліся і пачалі паступова націраць пяткі..

Нарэшце Лена не вытрымала, скінула іх і пайшла босая. Па яе прыкладу тое ж самае зрабіла і Надзя.

Яны ўсё ішлі і ішлі. Здавалася, вецер ужо даносіць да іх свежы подых мора. Адэса, напэўна, блізка. І хоць яе яшчэ не відаць, але ўказальнікі на нямецкай і румынскай мовах усё часцей накіроўваюць свае вострыя стрэлы ў бок горада. Дзяўчаты імкнуліся як мага далей адысці ад „пункта", куды закінуў іх лёс у асобе штурмана, а ён жа, напэўна, вярнуўшыся на базу, далажыў, што заданне выканаў, і адчуваў сябе героем.

— Сабака ён, гэты штурман! — вылаялася Надзя. — Вось вернемся, адшукаю я яго!..

Лена толькі галавой паківала ў адказ. Чаго там думаць пра нейкага штурмана, калі наперадзе столькі клопатаў!

І ўсё ж ім надзвычай пашанцавала! Іх нагнала фурманка, гружаная мяшкамі з капустай. Гаспадар у чорнай шапцы і пінжаку, з-пад якога відаць была выцвілая салдацкая гімнасцёрка, падслепавата агледзеў дзяўчат і падагнаў лейчынай каня.

— Но!..

Конь крутнуў галавой, але кроку не прыбавіў. Сівыя пляміны пакрывалі яго старую спіну. І гаспадар таксама быў немалады.

— Дзядуля, дазволь пакласці рэчы, — папрасіла Надзя, калі фурманка параўнялася з ёю.

— Які я табе дзядуля?! — раптам пакрыўдзіўся гаспадар, і яго хударлявы твар з маршчынамі вакол вачэй нечакана памаладзеў. — Я ж нядаўна ажаніўся! — І ён весела, хрыплавата засмяяўся. — Ну, кладзіце, так і быць!

Паклаўшы свае паліто і клункі на мяшкі, дзяўчаты нарэшце далі адпачынак сваім рукам.

Цяпер ісці зусім лёгка. Хутчэй бы толькі дабрацца да Адэсы. Там яны купяць чаго-небудзь паесці на грошы, якія ў іх засталіся. Па праўдзе кажучы, Лена дрэнна ўяўляла сабе рэальную каштоўнасць купюр, якія ім уручылі перад адлётам: шаравата-зялёныя акупацыйныя маркі, жаўтаватыя карбованцы, выпушчаныя нямецкай адміністрацыяй на Украіне, і свае, савецкія рублі. Мяркуючы па тым, што салдаты, забраўшы шэсцьдзесят марак, палічылі гэту плату за вызваленне дастатковай, грошы гэтыя, відаць, немалыя. На колькі ж часу хопіць таго, што ў іх засталося? Калі давядзецца ўсюды плаціць, то праз некалькі дзён не паспеўшы ўладкавацца на работу, яны апынуцца ў цяжкім становішчы...

Лена і Надзя крочылі па дарозе ўжо некалькі гадзін запар. Гаспадар расказваў ім пра Адэсу, пра тамашнія цэны. Ён ведаў курс усіх грошай, якія мелі хаджэнне ў Трансністрыі. Украінскія карбованцы, выпушчаныя мясцовымі ўладамі, ён лічыў простымі паперкамі. Румынскія акупацыйныя леі раіў браць, але папярэджваў, што поўнай цаны яны не маюць. Вось нямецкія маркі — іншая справа, на іх усё купіш!

— А савецкія? — спытала Лена.

Гаспадар усміхнуўся:

— Савецкія карбованцы разумныя людзі прыхоўваюць. Надыдзе і іх чарга!

Насустрач ім, па абочыне дарогі, ішлі румынскія салдаты. Відаць, яны ішлі з Адэсы групамі і па адным, з клункамі за спіной, без зброі, і былі падобныя на дэмабілізаваных, якія вяртаюцца дадому.

— Швэндаюцца тут, — прабурчэў гаспадар, калі наперадзе з'явілася новая група. Салдаты прайшлі зусім побач з фурманкай; адзін з іх, з чорнымі, акуратна падстрыжанымі вусамі, затрымаўся, сарваў з качана капусты некалькі лісцяў, карцінным жэстам згарнуў іх у трубку, засунуў у рот і хрумснуў.

Гаспадар нават не азірнуўся. Звяжашся з такім — зусім без нічога застанешся!..

— Куды гэта яны ідуць? — спытала Лена.

ТРЫБУНА чытачоў

Заціраецца след мінулага...

Прайшлі Каляды. Свята вясёлае, свята радаснае. Кожны чакаў „куцці", калі, як кажа стары звычай, чакаць трэба першай зоркі на небе. А калі ўжо тая зорка ўзыйдзе на небе, усе, бывала, хуценька сядаюць за стол вячэраць.

Маладыя варажылі ў той вечар, прыбіралі ёлку, а ўначы ішлі ў царкву, хто памаліцца, а хто проста „падарваць" хлапца ці дзяўчыну.

На першы дзень хадзілі каляднікі. Не так аднак, як цяпер. Цяпер да поўдня прыйдзе двое-трое і на тым канец. Помню, калісьці, калі яшчэ я і сама хадзіла калядаваць, было інакш. Трэба было ад свята Увядзення прасв. баг. (4.XII.) ужо вучыцца співаць, проста адпаведна рыхтавацца да свята і да калядавання. Трэба было выклеіць звязду, палічыць, колькі ў вёсцы навважэнцаў і нованароджаных, нарыхтаваць ім спецыяльныя песні. На такіх песнях можна было найбольш закалядаваць.

Ходзіш, бывала, да цёмнага вечара і нішто табе не перашкаджае: ні мароз, ні снег, ні зімовая завіруха. Хоць і не многа закалядуеш, але найважнейшае, што ходзіш, што співаеш. На другі дзень бяжыш чым хутчэй купіць цукеркаў і гэта была найбольшая радасць. Цяпер няма ўжо гэтай радасці. Цукерак дзеці маюць і так колькі хочуць, грошы таксама ім даюць...

А дзе ж прапалі „цыганы", якія таксама ў свята адыгрывалі вялікую ролю? Яны гуцалі дзяўчат і хлопцаў, а пасля прымалі іх у свае рады.

А чаму ж не высыпаюцца дарожкі попелам на гагатуху? Па дарожках гэтых хадзілі кавалеры да сваіх дзяўчат. Можа ўсё гэта проста таму, што цяпер свет зматарызаваны стаў і ніхто не ходзіць, а ездзіць ужо.

Заціраецца след мінулага. **(вл)**

Без моста не паедзеш проста

Калі мярнічы рабіў камасацыю ў 1971 г. у вёсцы Слоя Шудзялаўскай гміны, то вызначыў новую дарогу праз агароды, проста да Шудзялава. Дарога гэта спалучыла б бышую гміну Бабікі з Шудзялавам. Але адна бяда, што праз гароды ідзе вада на сыходзе зімы і калі пройдуць большыя дажджы. Тут неабходна зрабіць мост, або хоць пропуст. Але ўжо канчаецца 1977 год, а маста, ані пропуста няма. Людзі, праязджаючы праз гэтую ваду, рвуць вужы і ломяць аглоблі. Так, напрыклад, Міхась Матулевіч з Кнышэвіч вёз з Шудзялава ўтнаенні і, праязджаючы праз гэту ваду, паламаў аглоблю і парваў вужы. Вымушаны быў тону ўтнаенняў выносіць на плячах, каб воз дастаць з вады. А Мечыслаў Рамазевіч з Шудзялава вёз каменне на базу і ўехаў у гэту ваду, дык парваў вужы і пастронкі і трэба было каменні скінуць. Цяпер людзі баяцца ехаць гэтай дарогай і едуць на шашу на Слойку, робяць круг у тры кіламетры. А некаторыя едуць польнай дарогай на сукавіцкую дарогу і робяць круг у два кіламетры.

Радныя ўжо на гмінnай сесіі ў Шудзялаве гаварылі, каб зрабіць мост або пропуст на гэтай дарозе. Начальнік гміны сказаў, што будзе калісьці там рабіцца меліярацыя, а цяпер ён не ведае, як мост зрабіць. А іншым разам сказаў: каб вёска Слоя чынам зрабіла пропуст, то ён дасць кругі. Але сяляне Слоі не ездзяць гэтай дарогай.

Віт

Ад рэд. Зразумела, што вёскі, якія найбольш карыстаюцца апісанай дарогай, павінны ўзяць справу ў свае рукі. Грамадскі пачын тут неабходны.

ТЭЛЕВІЗАР ЗА 20 ЗЛОТЫХ!!!

У снежні 1977 года Ваяводскае праўленне ПЦК у Беластоку арганізавала латарэю. У кіёск „Рух" на чаромхаўскай станцыі было дастаўлена 750 лёсаў па 5 зл.

Вось Мікалай Маркевіч з Кузавы, атрымаўшы зарплату, пайшоў паспрабаваць шчасця. Купіў чатыры лёсы за 20 зл. Першы і другі былі пустыя, трэці — трапны! Тэлевізар!

Праз некалькі дзён шчаслівы чыгуначнік паехаў у Беласток і забраў свой выйграны тэлевізар вартасцю 10.600 зл. Як бачым, і ў Чаромсе жывуць шчаслівцы.

(ус)

Каб ратаваць, трэба мець чым

Пажараў яшчэ многа ў нас здараецца і найбольш на вёсках. Тут і будынкі крытыя саломай яшчэ бываюць, але і іншыя прычыны ёсць. Часта ў час абмалотаў — гэта неасцярожнасць з агнём, або гульні дзяцей з агнём. Улады нашы стараюцца, каб у кожнай вёсцы быў супрацьпажарны басейн.

На жаль, яшчэ далёка да гэтага. Напрыклад, у вёсцы Слоя, Шудзялаўскай гміны таксама няма супрацьпажарнага басейна. У час камасацыі быў вызначаны пляц для пабудовы такога басейна. Прайшло аднак шмат гадоў і ніхто гэтым не заняўся. Жыхары вёскі пачынаюць штораз больш гаварыць пра басейн і час ужо, каб справа рушыла з месца.

Віт

ПАПРАЎКА

У „Ніве" з 8 студзеня 1978 года № 2 (1141) у рубрыцы „Кажуць, што..." паявілася памылка. Ёсць: прадаўшчык з Сакоў, а павінна быць: прадаўшчык з Сацоў.

М. Лук'янюк

І што вы скажаце?

28 снежня 1977 года я паехаў у чаромхаўскі ВДТ купіць цвікоў і фарбы. У 8^{00} гадзін прадаўшчыцы не было, хоць па распісанню мэблевая секцыя павінна ўжо працаваць.

Каля 8^{15} з'явілася прадаўшчыца і аб'явіла ўсім, хто таўпіўся ля крамы, што да абеда будзе прыём тавараў (а прыём тавараў быў ужо 27.12 і секцыя цэлы дзень не працавала). Людзі пачалі нервавацца. Ды прадаўшчыца зачыніла дзверы і ўсё!

Адкрыла краму каля гадзіны 9^{00}. Я папрасіў цвікоў, бо якраз такія стаялі на прылаўку і паказаў адзін, узяўшы яго са скрынкі на прылаўку. Прадаўшчыца неахвотна паглядзела на мяне і прашыпела груба: „Адкуль пан яго ўзяў?.." Я кажу: „Ці вы не ведаеце, дзе ў вас цвікі стаяць?.." — і паказаў скрынку на прылаўку. А тая мне: „Не гарлапань тут мне!!!" — і так далей і так далей.

Нервы ў мяне пусцілі і давай я сароміць прадаўшчыцу. Яна ж намнога маладзейшая за мяне, а да таго — на службе. Абавязак службовы гаворыць, што да кліентаў трэба адносіцца ветліва і з пашанай.

Аб тым, што прадаўшчыца мэблевай секцыі і хатніх тавараў чаромхаўскага ВДТ крычыць на кліентаў, гавораць у пасёлку даўно. Аднак ніхто не хоча задзіраць з паняй „скляповай", бо заўсёды да яе трэба ў ласку ісці. Ці то перааццэненую мэблю, ці іншы дэфіцытны тавар дастане той, хто нізка кланяецца. І таму ўсе маўчаць. А наша пані „скляпова" расце, быццам на дражджах. Не шануе нікога — ні старога, ні малога. Праўленне кляшчэлеўскага ГС глядзіць на ўсе капрызы прадаўшчыцы, прыжмурыўшы вочы. А мо мясцовыя ўлады штосьці тут змогуць зрабіць? **(ус)**

З інфармацыяй нешта не так

Варта задумацца над адным фактам. У Супраслі на галоўнай вуліцы 1 Мая аж 7 жыллёвых будынкаў маюць таблічкі, якія інфармуюць, што гэты дом падлягае ахове, бо ён — гістарычны помнік. Гэта наступныя нумары дамоў: 1, 2, 4, 8, 9, 10, 13. Але калі вы купіце ў кіёску „Рух" фальдэр пад загалоўкам „Супрасль", які выдала таварыства прыяцеляў Супраслі, прачытаеце ў ім, што на вуліцы гэтай помнікам з'яўляецца толькі „Дом супрасльскіх ткачоў" з II паловы XIX ст. Аўтары не падаюць, аднак, нумара гэтага дома. Усіх іншых нумараў не знойдзеце ў гэтым даведніку. Турысты дарма будуць шукаць у горадзе шырэйшай інфармацыі на 14 гістарычных аб'ектах. Ніякай інфармацыі акрамя таблічкі, што гэта помнік старыны, няма. Трэба, каб ваяводскі кансерватар заняўся гэтай справай.

(гай)

— Ды па вёсках гойсаюць! Казённыя рэчы на прадукты мяняюць і да сябе дадому пасылаюць! У іх немцы таксама ўсё пачысцілі. Люта яны немцаў ненавідзяць!

— А яны ж саюзнікі! — сказала Надзя.

— Гэтыя саюзнікі адзін аднаго на першым слупе павесяць.

Сонца пачало хіліцца да захаду. Палявая дарога ў далечыні выходзіла на шашэйную, прачэрчаную кароткімі лініямі тэлефонных слупоў. Справа, у нізіне, відаць былі дамы, разбітыя і пацямнелыя. Пакінутыя людзьмі, яны нагадвалі чымсьці старыя, закінутыя могілкі.

— Адэса хутка! — сказаў гаспадар і скоса зірнуў на дзяўчат.

Лена зразумела: ён сумняваецца ў тым, ці ёсць у іх дакументы. Ну што ж, можна яму прад'явіць. Або не варта больш выпрабоўваць лёс — развітацца з гаспадаром і паспрабаваць прабрацца ў горад, абышоўшы заставу.

Лена падышла да фурманкі ўшчыльную, заглянула ў яе, памацала паміж мяшкамі і раптам ускрыкнула:

— Стой!.. Стой!..

(Працяг будзе)

ТАЯМНІЦЫ ПАДЗЯМЕЛЛЯЎ

Аб падземных калідорах у Супраслі і захаваных у іх скарбах ходзяць розныя легенды. Адно тут не падлягае сумненню: муры супрасльскіх падвалаў бываюць таўшчэйшыя, чым 1 метр. Што ў іх скрываецца? Напэўна многа гісторыі, старой і навейшай. Вядома, напрыклад, што ў падвалах аднаго дома ў час апошняй вайны была гітлераўская турма для мясцовага насельніцтва. Ведаем таксама, што самая старая частка будынка на вул. Канарскага 9 — гэта паказаная на здымку хата супрасльскага рыбака. **(гай)**

ПАКРЫЎДЖАНЫЯ ВУЧНІ

Дарагая „Ніва", мы, вучні адрынoцкай школы, што ў гміне і пошце Нараў, звяртаемся да цябе з бядой. Бяда ў нас такая: мы выпісалі ў лістападзе 1977 года 31 экземпляр „Нівы" на I паўгоддзе 1978 года і вельмі цешыліся, што будзем чытаць яе (мы заўсёды выпісваем „Ніву" — хто вывучае беларускую мову і хто не вывучае).

Радасць наша была кароткая, бо атрымалі мы толькі 18 экземпляраў „Нівы". Звярнуліся мы да пісьманосца, у якога выпісвалі, але ён адказаў, што Гайнаўка забылася выпісаць. Мы даведаліся ад Гайнаўкі, што пошта Нараў колькі заказала, столькі і выпісала. Адзін на аднаго складае, а вінаватага няма. Нам вядома, што хочуць адаслаць грошы, але грошай мы не хочам. Нам трэба „Ніву"!

Гэта камедыя здарылася ўжо другі раз. Чаму нам адразу не паведамілі? Мы былі б выпісалі праз „Рух", а так цяпер засталіся без „Нівы".

Мы хочам, каб гэтае пісьмо было надрукавана і каб усе прачыталі аб тых, хто так „прыгожа" распаўсюджвае „Ніву".

Шмат подпісаў вучняў школы ў Адрынках

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыяў „МОЖНА НОГІ ПАЛАМАЦЬ", „Ніва" № 44/1131 ад 30 кастрычніка 1977 года і „ЯК МОКРАЕ ГАРЫЦЬ", „Ніва" № 41/1128 ад 9 кастрычніка 1977 года.

Адказвае: GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W KLESZCZELACH.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Można nogi połamać", zamieszczoną w 44/1131 numerze tygodnika „Niwa", Zarząd Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska" w Kleszczelach informuje, że pomieszczenie sklepu w Grabowcu zostało uporządkowane: wstawiono szybę okienną, wymieniono kratkę schodową i odwieziono opakowania do Zakładu Gospodarczego WZSR.

Jednocześnie wyjaśniamy, że zaniedbania przedstawione w notatce w 41/1128 numerze „Niwy" wystąpiły w naszej spółdzielni z uwagi na występujące braki szkła okiennego oraz na trudności z transportem. Posiadamy trójstronne porozumienie zawarte z hurtem i Spółdzielnią Transportu Wiejskiego. Spółdzielnia zobowiązana jest do terminowego i sprawnego odbioru opakowań zarówno ze sklepów, jak i punktów skupu. Spółdzielnia Transportu Wiejskiego w Hajnówce jednak nie w pełni wywiązuje się z tego obowiązku, co spowodowało spiętrzenie się opakowań w sklepach i punktach skupu. Dopiero na kilkakrotne nasze interwencje telefoniczne i pisemne dokonywano odbioru opakowań.

Posiadanym szczupłym transportem gospodarczym dowozimy towary pochodzące z własnej produkcji i nie jesteśmy w stanie odbierać nagromadzonych opakowań.

Za opóźnienie w udzieleniu odpowiedzi bardzo serdecznie przepraszamy.

Prezes Zarządu GS
N. Petelska

Да фельетона „МУЗЕЙ ВАНДАЛІЗМУ І НЯДБАЙНАСЦІ", „Ніва" № 49/1136 ад 4 снежня 1977 года.

Адказвае: GMINNY DYREKTOR SZKÓŁ W DUBICZACH CERKIEWNYCH.

W odpowiedzi na felieton pt. „Muzeum wandalizmu i niedbałości" zamieszczony w tygodniku „Niwa" z dnia 4 grudnia 1977 roku wyjaśniam, że w porozumieniu z Naczelnikiem Gminy w Dubiczach Cerkiewnych postanowiliśmy zabezpieczyć budynek szkolny w Czechach Orlańskich przed dewastacją oraz zorganizować nad nim nadzór. Decyzja ta jest w toku realizacji. Na początku wiosny będzie naprawiony dach oraz wykonane obróbki blacharskie.

Ponadto zlecono dla Posterunku Milicji Obywatelskiej przeprowadzenie dochodzenia w sprawie ustalenia osób winnych niszczenia mienia społecznego.

Gminny Dyrektor Szkół
inż. Jan Kopczuk

Да публікацыі „КРАМА БЕЗ ПРАДАЎЦА", „Ніва" № 51/1138 ад 18 снежня 1977 года.

Адказвае: GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W MICHAŁOWIE.

W związku z zamieszczoną notatką prasową pt. „Sklep bez sprzedawcy" na łamach „Niwy" informujemy, że już wcześniej zwracaliśmy się z prośbą do sołtysa wsi Suszcza o zwerbowanie osoby na stanowisko sprzedawcy. Nasze starania zmierzające w tym kierunku nie dały jednak pozytywnego rezultatu.

Zdając sobie sprawę ze społecznej wagi zagadnienia podniesiono tę sprawę na spotkaniu kandydatów na radnych z wyborcami, które odbyło się w Suszczy w dniu 4 stycznia 1978 roku, jedna z osób zadeklarowała chęć pracy w dotychczas nieczynnym sklepie. O ile dokona ona niezbędnych formalności związanych z zatrudnieniem, sklep będzie uruchomiony.

V-ce Prezes
d/s Produkcji i Handlu
M. Stroczan

„Niwa" — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch". Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

Мацейкаў слуп

Кожны раз, калі да Палявіцы набліжаўся пасажырскі поезд, з дзвярэй службовай палавіны станцыйнага будынка паказвалася чырвоная шапка начальніка. Нейкую хвіліну ён маячыў на ганку, потым сунуўся да таполі каля перона. Рука яго прывычна тузала за язык звона.

„Дзінь-бом!..“ — клікаў пасажыраў сігнальны звон.

„Ой-вой!..“ — уздрыгвала кожным лісточкам таполя.

Не, таполя не праводзіла ў далёкую дарогу дачку або сястрыцу. Яна ўздрыгвала ад болю, бо ў самае сэрца ёй быў загнаны жалезны цвік. Той цвік выконваў нялёгкую службу — трымаў груваcткі звон.

„Дзінь-бом!..“ — трызвоніў звон.

„Ой-вой!..“ — стагнала таполя.

І, бадай, яшчэ доўга стагнала б яна, калі бназіральны праезджы пенсіянер не чыркануў пра заўважанае браканьерства ў газету.

Допіс нарабіў перапалоху на ціхай лінейнай станцыі. Праўда, начальнік станцыі Сідар Мацейка звычайна прэсы не чытаў, але суседка-язва тыцнула газету з заметкай пад нос яганай жонцы. І парушыўся сямейны спакой.

Праз месяц, як і варта было чакаць, прыйшла папера з аддзялення чыгункі: праверыць факты і прыняць належныя меры! А яшчэ больш катэгарычна патрабавала адказу папера з інспекцыі па ахове прыроды.

Хто мог падумаць, што з-за нейкага там звона на маленькай станцыі ўдарыць ва ўсе званы!

Але Мацейка — не першы год начальнікам. Ён ведаў цану паперам за нумарамі і тут жа даў, каму трэба, прачуханец:

— Я не дапушчу!.. Не дазволю, каб на жывым дрэве!.. Загадваю заўтра ж...

Назаўтра ці на дзень пазней спыніліся каля злашчаснай таполі два дзецюкі з бурачковага колеру насамі, бразнулі на залубянелую зямлю інструменты.

Зазвінела, заспявала піла — таполя, нібы просячы літасці, у апошні раз застагнала. Крона пахіснулася і ўпала на заснежаны перон.

Пасажыры цяпер, спяшаючыся на пасадку, здзіўлена пазіралі на высокі пень і на асірацелы на ім звон.

Зацюкалі сякеры, зашаргацелі гэблікі, і вось пень ужо не пень. Абмакнуўся пэндзаль у вядзерца з фарбай, мазануў зверху ўніз — і атрымаўся слуп. Набыў строгі, афіцыйна-адміністрацыйны выгляд.

І цяпер, калі да Палявіцы набліжаецца поезд, са станцыйнага будынка паказваецца чырвоная шапка. Рука нетаропка шморгае за язык звона.

„Дзінь-бом!..“

Але ўжо не стогне таполя... Цяпер і ў аддзяленні чыгункі, і ў грознай інспекцыі па ахове прыроды, і ў рэдакцыі мясцовай газеты падшылі са штампам, за нумарам паперы, у якіх аўтарытэтна сказана, што звон на станцыі Палявіцы вісіць не на жывым дрэве, а, як гэта і павінна быць, на стандартным слупе.

І. Аношкін

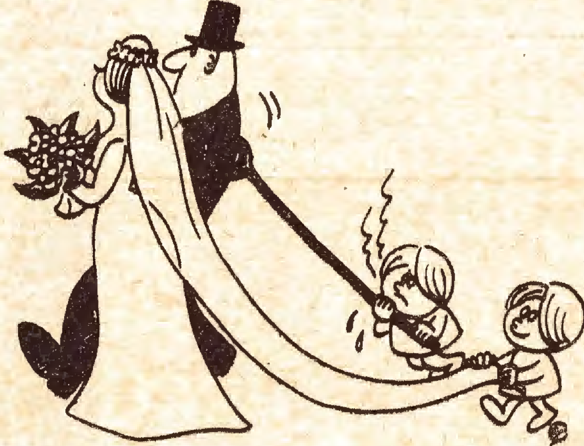

НІЎКА

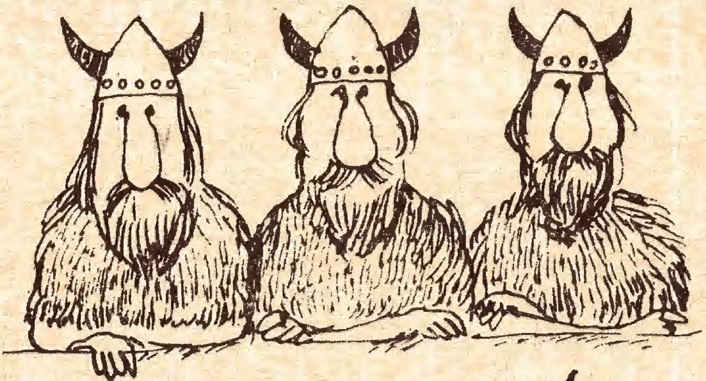

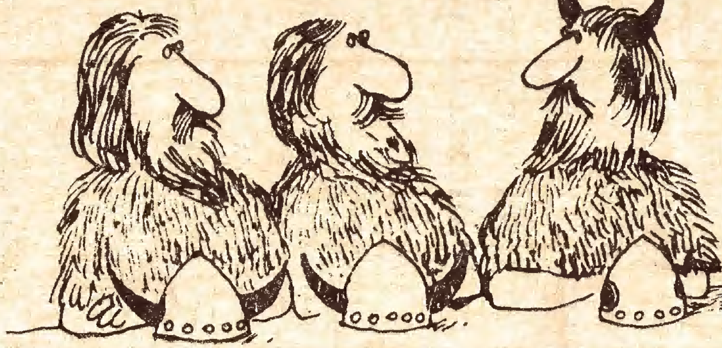

Дзве пілы

БАЙКА

Каля сяла
Сустрэлася з Пілой Піла.
Адна, як срэбра, ззяе,
А другая —
Зусім іржавая была.
І вось, як кажуць,
Слова к слову
Сяброўкі завялі размову:
— Галубачка, не пазнаю,
Гляджу — цябе не пазнаю.
Скажы мне, родная сястрыца,
Як гэтак можна ўсёй іскрыцца?
— Дык я ж да сонейка ўстаю,
Хутчэй з людзьмі на рыштаванне
І там працую да змяркання.
У тым і ўвесь сакрэт —
Адшліфавалася як след!
— Так працаваць! О, не.
Я гэтым не грашу —
Я лепей у павеці павішу.
Ты толькі мне скажы,
Як ратавацца ад іржы?
— Дык і дзіця малое разумее,
Што ўсё без працы іржавее!

Міхась Скрыпка

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Афіцыянт, прайшло ўжо паўгадзіны, як я заказаў суп з чарапахі.

— Так, сіньёр, але вы ж ведаеце характар гэтых жывёлін!

*

— Вы пісалі што-небудзь раней, міс Камінгс?

— Так, аднойчы я напісала споведзь аб сваіх любоўных прыгодах і паслала яе ў выдавецтва ў Нью-Йорк.

— І рэдактар вярнуў вам яе?

— Не, ён асабіста прыехаў з Нью-Йорка ў Лос-Анджэлас, каб убачыць мяне.

*

На банкеце Сафі Ларэн была прадстаўлена жонцы італьянскага банкіра.

— Пры вашым выглядзе вы зусім маглі б здымацца ў кіно.

— Дык я ж Сафі Ларэн!

— Ну і што? Вы можаце змяніць імя.

...Ён не хацеў мець ні жураўля ў небе, ні сініцы ў руцэ, а гадаваў парася.

У СУДЗЕ

Задрыпанца запрасілі ў суд для дачы паказанняў:

— Абяцаю гаварыць праўду, толькі праўду і нічога, акрамя праўды, — запэўніў ён.

— Добра, — адказаў суддзя. — Дык што ж вы ведаеце аб справе?

— Нічога.

ПРАДБАЧЛІВАСЦЬ

— Ты што, з дырэктарам павітаўся?

— А ты чамусьці не.

— Таму што мы з табой ужо бачыліся з ім раніцай у механічным цэху.

— Ну дык што?

— Не разумею. Звычайна, усе вітаюцца адзін раз у дзень.

— Звычайна — з усімі. А тут, ведаеш, — дырэктар!.. Ён мог і забыць аб сустрэчы з табой...

СВАЯ ДУМКА

Не зусім упэўненымі крокамі Кастусь пераходзіў вуліцу ў недазволеным месцы. Яго спыніў рэгуліроўшчык:

— Грамадзянін, вы ведаеце, што з усіх, хто пацярпеў ад наезду транспарту, трэцяя частка была ў стане ап'янення.

— Так! Я заўсёды думаў, што пад машыны цвярозых трапляе больш.

ДОКТАР ЗНАХАРУК

— Скажыце, доктар, чаму вы так многа гаварылі ўчора з такімі нуднымі людзьмі?

— Я гаварыў з боязі, што мне давядзецца іх слухаць.

ВУЧЫСЯ ЦЯПЕР

— Я ў свае гады не мог вучыцца: сродкаў не было, ды і школ амаль не было, — расказвае дзед унуку-першакласніку.

— Ды ты, дзядуля, цяпер за мяне хадзі ў школу! — прапануе ўнук.

— І не хвалюйцеся за сваю працу ў канторы, шэф. Пакуль вас няма, з ёй даскanала спраўляецца наш кур'ер.

Шпагаглытальнік дома.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

На просьбе Галіны Юзвюк з Барысаўкі змяшчаем песню

Bądź gotowy do drogi

z repertuaru Haliny Frąckowiak
słowa: Marek Dutkiewicz
muzyka: Katarzyna Gärtner

Bądź gotowy dziś do drogi,
drogi, którą dobrze znam,
bądź gotowy, poprowadzę cię tam.
Weź podróżny stary worek
i butelki coli dwie,
jutro lub we wtorek
wezmę cię.
Bądź gotowy dziś do drogi,
nie znasz chwili, nie znasz dnia,
bądź gotowy, zaprowadzę cię tam
Weź podróżny stary worek
i na drogę buty dwa,
jutro lub we wtorek
przyjdzie czas.

Znam plażę, która nie ma końca,
nikt nie wie, gdzie się rozpoczyna,
od wschodu do zachodu słońca
można tam szlakiem piany iść.
Bądź gotowy dziś do drogi...

Znam wyspę snów, gdzie oprócz ptaków
i marzeń dzieci nikt nie zbłądził,
można tam z mydła puszczać bańki
albo pojeździć na wielbłądzie.
Bądź gotowy dziś do drogi...

ГУМАР З

НЕ АБРАЗІЎ

У аднаго пана ёляне абраблялі зямлю па палавіне. Вось аднойчы прывезлі снапы да новай стадолы, і пан выйшаў; дзядзькі сталі закурваць, а адзін з іх некурэц, і пан таксама не курыць.

Адзін дзядзька кажа:

— Хто не курыць і не нюхае табакі, той не варты і сабакі!

А пан тады:

— Дык гэта выходзіць, што я не варты сабакі?

А дзядзька:

— Ды не, пане, вы варты дзвюх, ды яшчэ і добрых!

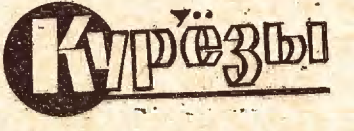

ПАКРЫЎДЖАНАЯ МЕМУАРЫСТКА

Многія чытачы, напэўна, памятаюць афёру англійскага міністра абароны Джона Профʼюмо і некаторых іншых высокапастаўленых жанатых брытанцаў. Яны патрапілі пад чары дваццацігадовай Хрысціны Келлер. З дапамогаю свайго прыяцеля спрытная дзяўчына наладжвала работу нелегальных прытонаў. Міністр Праф'юмо і іншыя паважаныя мужчыны вымушаны былі развітацца са сваёй кар'ерай, а Хрысціна Келлер з сяброўкамі — знікнуць з поля зроку.

А вось не так даўно злашчасная Хрысціна зноў аб'явілася. Жывучы ў Бразіліі, яна напісала мемуары-ўспаміны пра сваё жыццё, бо была абсалютна ўпэўнена, што гэта прынясе ёй пэўную славу і даходы. Але ведучы гутарку з выдавецтвамі, страціла ўпэўненасць, што нехта возьмецца надрукаваць яе „твор“. І не толькі таму, што выдаўцы не асмеляцца выкрываць ганебнае маральнае аблічча высокапастаўленых дзеячоў, а хутчэй за ўсё таму, што такой друкаванай прадукцыі зараз нікога не здзівіш. Напрыклад, у Францыі на працягу двух стагоддзяў быў закрыты для ўсіх простых смяротных так званы „адскі раздзел“ нацыянальнай бібліятэкі — раздзел захавання надзвычай эратычных твораў. Зараз яго адкрылі для шырокай публікі, а публіка не хоча туды ісці, бо ўжо надта прыелася ёй непараўнальна больш адкрытая сучасная парнаграфія.

Давайце накапаем адзін аднаму ямаў, а потым сад пасадзім.